

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ – 4101-02-01/2013

P/13/123

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin

T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66

lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/123 – Funkcjonowanie Parków Narodowych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie ¹
Kontroler	Tadeusz Jaworski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85831 z dnia 5.04.2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Woliński Park Narodowy, ul. Niepodległości 3a, 72-500 Międzyzdroje ² .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ireneusz Lewicki, dyrektor od dnia 1 maja 1990 r. (dowód: akta kontroli str. 3-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości³ działalność Parku w zakresie organizacji i zarządzania, podejmowanych działań dla zachowania bioróżnorodności flory i fauny oraz gospodarowania środkami finansowymi w latach 2010-2012.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadniają:

- 1) efektywna działalność w zakresie ochrony ekosystemów, udostępniania obszaru Parku dla turystyki i edukacji przyrodniczej;
- 2) prowadzenie monitoringu roślin i zwierząt oraz ich ochrona - na podstawie zadań ochronnych zatwierdzonych przez Ministra Środowiska (MŚ);
- 3) zaawansowanie prac związanych z opracowaniem dla Parku Planu ochrony, obejmującego również obszary NATURA 2000;
- 4) pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na realizację statutowych zadań i celów.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- braku zakresów obowiązków 11 pracowników Służby Parku⁴ oraz nieaktualnego zakresu obowiązków zastępcy dyrektora Parku,
- niezapewnienia bezpłatnego umundurowania Służbie Parku w terminach określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 28 kwietnia 2005 r.⁵,
- udzielenia zamówienia publicznego na wykonanie w 2012 r. zadań ochronnych z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁶.

¹ zwana dalej również NIK.

² zwany dalej również Parkiem.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ na 15 skontrolowanych teczek osobowych pracowników Służby Parku.

⁵ w sprawie wzoru legitymacji służbowej i wzorów umundurowania pracowników Służb Parków Narodowych oraz oznak służbowych dla poszczególnych stanowisk - Dz.U. Nr 89, poz. 754 - zwanego dalej rozporządzeniem MŚ z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie umundurowania.

⁶ Dz.U. z 2013 r., poz. 907 j.t., zwanej dalej ustawą pzp.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja działalności i zarządzania Parkiem.

1.1. Organizacja wewnętrzna Parku.

Opis stanu
faktycznego

MŚ rozporządzeniem z 18 lutego 2013 r. nadał Parkowi statut⁷. Rozporządzenie weszło w życie po upływie 3 dni od dnia ogłoszenia, tj. 11 marca 2013 r. Do 31 grudnia 2012 r. obowiązywało zarządzenie Nr 77 Ministra Środowiska z dnia 10 października 2005 r. w sprawie nadania statutu Wolińskiemu Parkowi Narodowemu⁸.

Wg stanu na dzień kontroli (9 kwietnia 2013 r.) w Parku obowiązywał Regulamin organizacyjny Wolińskiego Parku Narodowego, wprowadzony do stosowania przez dyrektora Parku zarządzeniem Nr 29/2011 z 13 czerwca 2011 r.⁹

(dowód: akta kontroli str. 7, 8, 104-111)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Organizacja wewnętrzna Parku, określona Regulaminem z 13 czerwca 2011 r. nie była dostosowana do struktury organizacyjnej ustalonej statutem. Rozbieżności dotyczyły nierozdzielenia Działu Edukacji i Udostępniania Parku na dwa Działy, tj. Edukacji i Udostępniania Parku oraz niewyodrębnienia ze Służb terenowych (w skład których wchodziło 5 obwodów i obręb wodny Wapnica) dwóch Obrębów, tj. Ochronnego Stary Park oraz Ochronnego Morskiego.

(dowód: akta kontroli str. 8-9, 105, 106)

Dyrektor Parku wyjaśnił, że z uwagi na opublikowanie Statutu w dniu 7 marca 2013 r. nie miał możliwości czasowych na opracowanie i wdrożenie nowej struktury organizacyjnej. Prace nad zmianą struktury organizacyjnej są zaawansowane i przewiduje wdrożenie nowej struktury do 31 maja 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 12, 14)

W dniu 28 maja 2013 r. dyrektor Parku zatwierdził Regulamin organizacyjny WPN¹⁰, dostosowując strukturę organizacyjną Parku do statutu.

(dowód: akta kontroli, str. 232-240)

1.2. Zatrudnienie.

Opis stanu
faktycznego

Spośród stanowisk, wymienionych w rozporządzeniu MŚ z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie stanowisk oraz wymagań kwalifikacyjnych, jakie powinni spełniać pracownicy zatrudnieni na poszczególnych stanowiskach w Służbach Parków Narodowych¹¹, na koniec 2010 r. w Służbie Parku obsadzono (zgodnie z załącznikiem nr 2 do Regulaminu organizacyjnego Parku z 7.09.2010 r.¹²) wszystkie zaplanowane stanowiska (zatrudniono 27 osób). Na koniec 2011 r., na 26 etatów wynikających z Regulaminu organizacyjnego Parku z 13 czerwca 2011 r., nie były obsadzone 2 stanowiska (głównego specjalisty ds. ochrony przyrody i kierownika zespołu ds. edukacji).

Na koniec 2012 r. w Służbie Parku zatrudniano 22 osoby, na planowane 26 (dyrektor Parku, z-ca dyrektora, główna księgowa, konserwator obrębu ochronnego, 5 adiunktów (ds. ekosystemów leśnych i ochrony gatunkowej fauny, ds. ekosystemów nieleśnych i ochrony gatunkowej flory - 2 osoby, ds. edukacji, ds. monitoringu i informatyki), 5 leśniczych, 4 podleśniczych, komendant Straży Parku, z-ca komendanta Straży Parku, starszy strażnik Straży Parku, konserwator obwodu ochronnego).

⁷ Zwany dalej *statutem*.

⁸ Dz.Urz. Ministra Środowiska z 2006 r. Nr 1, poz. 34.

⁹ zwany dalej Regulaminem z 13 czerwca 2011 r.

¹⁰ zwany dalej Regulaminem z 28 maja 2013 r.

¹¹ Dz.U. Nr 89, poz. 753 - zwanego dalej rozporządzeniem MŚ z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie stanowisk oraz wymagań kwalifikacyjnych.

¹² wprowadzonego do stosowania przez Dyrektora Parku zarządzeniem Nr 16/2010 z 7 września 2010 r.

(dowód: akta kontroli str. 10, 11, 110, 111, 127)

Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach: z-cy dyrektora Parku, konserwatora obrębu ochronnego oraz obwodu ochronnego, leśniczych, podleśniczych, komendanta, jego z-cy oraz starszego strażnika Straży Parku spełniali wymagania kwalifikacyjne określone w rozporządzeniu MŚ z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie stanowisk oraz wymagań kwalifikacyjnych. (dowód: akta kontroli str. 129-130)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Kontrola 15 (z 22) teczek osobowych pracowników Służby Parku wykazała, że w teczkach 11 pracowników na stanowiskach: leśniczych (5 osób), podleśniczych – (4 osoby), konserwatora obwodu ochronnego i starszego strażnika Straży Parku nie było zakresów obowiązków. Zastępca dyrektora Parku posiadał nieaktualny zakres obowiązków z-cy dyrektora Ochrony Przyrody – kierownika Gospodarstwa Pomocniczego z 15.01.2001 r., które to stanowisko zostało zlikwidowane z końcem 2010 r. Zakres obowiązków komendanta Straży Parku nie miał daty sporządzenia i przyjęcia przez pracownika. (dowód: akta kontroli str. 129-130)

W myśl przepisów art. 94 pkt 1 i 9a ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy¹³, pracodawca jest obowiązany w szczególności zaznajać pracowników podejmujących pracę z zakresem ich obowiązków, sposobem wykonywania pracy na wyznaczonych stanowiskach oraz ich podstawowymi uprawnieniami oraz prowadzić dokumentację w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akta osobowe pracowników.

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że pracownicy Służby Parku wykonujący swoje obowiązki w terenie (leśniczowie, konserwatorzy, podleśniczowie) działają w oparciu o Instrukcje w których określone były zadania i obowiązki dla tej grupy pracowników. Przyjmując uwagę kontrolującego, że instrukcja nie jest dokumentem, który potwierdzony jest przez pracownika podpisem, przygotowane i wprowadzone zostały zakresy czynności dla ww. grup zawodowych. Zakres obowiązków starszego strażnika Straży Parku został wyjęty z teczki osobowej, w celu wykonania kopii i przez nieuwagę nie został do niej włączony. Nieopracowanie aktualnego zakresu obowiązków z-cy dyrektora Parku wynikało z nawału prac związanych ze zmianami w strukturze organizacyjnej i finansowej Parku, a brak daty sporządzenia i przyjęcia zakresu obowiązków przez komendanta Straży Parku dotyczyło egzemplarza znajdującego się w aktach osobowych. Na egzemplarzu ww. zakresu obowiązków znajdującym się w dokumentach służbowych Straży Parku widnieje data 1.04.2003 r.

W trakcie kontroli NIK nieprawidłowości dotyczące braku zakresów obowiązków zostały usunięte.

(dowód: akta kontroli, str. 170, 174-176, 180)

Powołanie Ireneusza Lewickiego na stanowisko dyrektora Parku nastąpiło z dniem 1 maja 1990 r. (pismem MŚ z 20 kwietnia 1990 r.). Pismami z dnia 28 lutego 2005 r. i 26 lutego 2010 r. Minister Środowiska, na podstawie art. 101 ust 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹⁴, powołał Ireneusza Lewickiego na 5-letnie kadencje. Pismem z 8 lutego 2013 r. Minister Środowiska poinformował dyrektora Parku, że z dniem 1 stycznia 2012 r. stał się dyrektorem państwowej osoby prawnej bezterminowo.

(dowód: akta kontroli, str. 3, 4, 5, 6)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W porównaniu do planowanego zatrudnienia w Parku, określonego w załączniku nr 2 do Regulaminu z 13 czerwca 2011 r., nie obsadzono 4 (15,4%) stanowisk ogółem

¹³ Dz.U. z 1998, Nr 21, poz. 94 ze zm.

¹⁴ Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm., zwanej dalej *u.o.p.*

(głównego specjalisty ds. ochrony przyrody, kierownika zespołu ds. edukacji, adiunkta ds. obszarów Natura 2000 i kustosza). (dowód: akta kontroli, str. 10,11)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że wakaty na ww. 4 stanowiskach powstały w latach 2011-2012. Do czasu nadania Statutu Parku (18.02.2013 r. został podpisany przez Ministra Środowiska, a 11.03.2013 r. wszedł w życie) oraz opracowania nowego Regulaminu organizacyjnego Parku (w opracowaniu) zatrudnienie na wakujące stanowiska byłoby nieuzasadnione. Obowiązki pracowników z wakujących stanowisk przejęte zostały przez inne osoby. Czasowe nieobsadzenie omawianych stanowisk nie powoduje negatywnych skutków dla wypełniania funkcji ustawowych Parku. Przyznał również, że ilość etatów jest niewystarczająca do realizacji zadań statutowych. Ograniczone środki finansowe (dotacja budżetowa dla Parku w 2013 r. pokrywa przydzielony w ustawie budżetowej limit na wynagrodzenia zaledwie w 70%) nie pozwalają na zatrudnienie takiej ilości pracowników, którzy zapewniliby właściwe funkcjonowanie Parku. Pozyskiwane w ramach prowadzonej działalności (sprzedaż drewna, biletów wstępu, opłaty itp.) środki finansowe nie zabezpieczają potrzeb Parku wynikających z zadań statutowych oraz zadań dotyczących m.in. administrowania dużym majątkiem trwałym: budynkami i budowlami po zaprzestaniu działalności na terenie Parku Marynarki Wojennej (koszary) oraz Urzędu Rady Ministrów (ośrodek wypoczynkowy).

(dowód: akta kontroli, str. 170, 172, 173)

1.3. Umundurowanie.

Opis stanu
faktycznego

W Parku do bezpłatnego umundurowania, noszonego przy wykonywaniu czynności służbowych, uprawnionych było na 31.12.2012 r. - 21 pracowników Służby Parku. Z tej liczby 16 przysługiwało umundurowanie wyjściowe, polowe i przedmioty uzupełniające mundury (22 asortymenty) i 5 - umundurowanie wyjściowe i przedmioty uzupełniające mundury (15 asortymentów). W kartotekach ww. 21 osób wymieniono części umundurowania i okres użytkowania, zgodnie z przepisami rozporządzenia MŚ z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie umundurowania. (dowód: akta kontroli str. 158, 161)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w ww. zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W skontrolowanych 5 kartotekach wyposażenia pracowników Służby Parku (nr: 1, 6, 11, 16 i 21) stwierdzono wydanie 51 sztuk bezpłatnego umundurowania w terminach niezgodnych z okresami jego użytkowania, określonych w załączniku nr 8 do rozporządzenia MŚ z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie umundurowania. W 48 przypadkach bezpłatne umundurowanie wydano z opóźnieniem od 4 do 10 miesięcy, w jednym (czapka wyjściowa) po 18 miesiącach, a w 2 przypadkach - 4 miesiące przed upływem terminu, od którego przysługiwało wydanie umundurowania¹⁵.

Stwierdzono też niewydanie 4 asortymentów umundurowania (czapka wyjściowa, rękawice skórzane, szalik, koszula biała długi rękaw) - 3 osobom (kartoteki nr 6, 11, 21), a w jednym przypadku (kartoteka nr 6) wydanie 2 czapek wyjściowych (5.01. i 8.07.2009 r.), zamiast jednej 10.05.2009 r.

(dowód: akta kontroli str. 158-160,162-166)

Magazynier Iwona Mioduszevska wyjaśniła, że opóźnienia w wydawaniu umundurowania spowodowane były głównie trudnościami związanymi z dostawami umundurowania odpowiedniego rozmiaru, a niewydanie umundurowania i wydanie dwóch czapek wyjściowych spowodowane było nieuwagą.

(dowód: akta kontroli, str. 167, 168)

¹⁵ Wykazano odstępstwa od terminu należnego pow. 3 miesięcy.

1.4. Obszar Parku.

Opis stanu
faktycznego

Według stanu na 31.12.2012 r. powierzchnia Parku wynosiła łącznie 10.915,67 ha. W latach 2010-2012 nie dokonywano kompleksowego pomiaru lub korekty granic, w celu aktualizacji powierzchni. Aktualizacja i korekty dotyczyły tylko pojedynczych działek ewidencyjnych i prowadzone były przy okazji zleconych prac geodezyjnych. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 r. w sprawie Wolińskiego Parku Narodowego¹⁶ obszar Parku wynosił 10.937,40 ha. Różnica pomiędzy powierzchnią wykazaną w rozporządzeniu, a wykazaną przez Park na koniec 2012 r. wynosiła – 21,73 ha. (dowód: akta kontroli str. 112-114)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że nie istnieją przesłanki przemawiające za powiększeniem obszaru Parku. W jego granicach znajdują się najbardziej wartościowe ekosystemy. Park został powiększony w 1996 r. o ekosystemy wód morskich: Zatoki Pomorskiej, Deltę Wsteczną Świny oraz pas płycizn Zalewu Szczecińskiego. (dowód: akta kontroli, str. 205, 210)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W związku z kontrolą Parku w zakresie gospodarowania nieruchomościami w latach 2007 – 2009 (do 30 września), NIK wnioskowała o podjęcie działań w celu znowelizowania rozporządzenia RM z 1996 r. w zakresie dotyczącym powierzchni Parku.

Na pismo MŚ z 31.12. 2010 r.¹⁷ w sprawie przygotowania i przesłania do Ministerstwa w terminie do 31 marca 2011 r. projektu rozporządzenia Rady Ministrów określającego granicę Parku, dyrektor Parku 9.03.2011 r.¹⁸ zaproponował przesunięcie terminu przekazania ww. rozporządzenia do 31.03.2012 r., ze względu na trwające uzgodnienia dotyczące: zamiany gruntów z Gminą Wolin, regulacji stanu władania związanego z drogami nr A3 i 2, zakończeniu zadania wygaszania trwałego zarządu w nieruchomościach ze zbywaniem zbędnych zasobów mieszkaniowych i wydzielania gruntów pod budowę gazociągu z Gazoportu w Świnoujściu. MŚ w piśmie z 17.03. 2011 r.¹⁹ uznało za zasadne wydłużenie terminu i poleciło, by projekt rozporządzenia został przekazany niezwłocznie po zakończeniu wskazanych prac. (dowód: akta kontroli str. 115-117)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że deklaracja dotycząca przygotowania projektu rozporządzenia RM do 31 marca 2012 r. nie została dotrzymana ze względu na fakt niewykonania przez inwestorów prac geodezyjnych po zakończeniu inwestycji prowadzonych przez: GDDKiA (modernizacja drogi krajowej nr 3) i Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie (droga krajowa nr 102). Trwa proces wymiany nieruchomości gruntowych z Gminą Wolin oraz prowadzone są prace przy budowie gazociągu w Świnoujściu. W obecnym stanie wystąpienie do MŚ o znowelizowanie rozporządzenia RM określającego granicę Parku, a tym samym rozpoczęcie długotrwałego procesu nie jest uzasadnione. (dowód: akta kontroli, str. 170, 174)

1.5. Struktura własności.

Opis stanu
faktycznego

Struktura własności gruntów w granicach Parku na 31.12.2012 r. wynosiła: grunty w użytkowaniu wieczystym Parku - 74,52%; we władaniu Skarbu Państwa²⁰ innych jednostek (m.in.: kolej, drogi publiczne, Urząd Morski) - 0,49%; komunalne - 0,05%, prywatne - 0,01%, związków wyznaniowych - 0,07%; obszar Zatoki Pomorskiej w granicach Parku nie ujęty w ewidencji gruntów - 24,86%. W latach 2010-2012 nie dokonywano wykupu gruntów oraz nie dokonywano ich zamiany. (dowód: akta kontroli str. 114)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

¹⁶ Dz.U. Nr 4, poz. 30, zwanego dalej *rozporządzeniem RM z 1996 r.*

¹⁷ nr DOPpn-4102-1187/63548/10WH.

¹⁸ nr 22-36-1/11.

¹⁹ Nr DOPpn-4102-1187/12175/10WH.

²⁰ zwanego dalej *SP*.

1.6. System inspekcji w Parku.

Opis stanu
faktycznego

System inspekcji terenu Parku wykonywany był przez osoby będące etatowymi pracownikami Parku na różnych szczeblach i poziomach: podstawowym - przez leśniczych, podleśniczych i konserwatorów oraz kontroli terenowej – wykonywanej przez Straż Parku oraz dyrekcję. (dowód: akta kontroli, str. 20, 21)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że potwierdzeniem dobrego wypełniania założonego celu – dobrego stanu przedmiotu ochrony jest szereg obiektywnych faktów związanych z aktualnym stanem przyrody Parku. Do najważniejszych należy brak zagrożeń biotycznych i abiotycznych trwałości i aktualnego stanu przyrody Parku, stopniowa pozytywna poprawa stanu elementów przyrody zniekształconych przeszłą gospodarką człowieka, poprawne realizowanie zadań ochronnych, istotne ograniczenie negatywnego antropogenicznego oddziaływania na przyrodę parku.

(dowód: akta kontroli, str. 12, 13, 21)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.7. Ocena stanu przyrody na terenie Parku.

Opis stanu
faktycznego

W 2008 r. na potrzeby opracowywanego projektu Planu ochrony Parku przyjęto wskaźniki obrazujące stan przyrody. Do podstawowych należały: powierzchnia ekosystemów leśnych (w ha) o stopniu zniekształcenia/niezgodności z siedliskiem, w rozbiciu na: obszar zdegradowany, zniekształcony, optymalny; powierzchnia ekosystemów nieleśnych (w ha) przewidzianych do aktywnej ochrony, w tym powierzchnia restauracji i odtworzenia płatów siedlisk zanikłych lub zdegradowanych; liczba gatunków specjalnej troski, objętych dedykowanymi działaniami ochronnymi lub obserwacjami – monitoring gatunków: bielik, wodniczka; powierzchnia ekosystemów leśnych zagrożonych w swoim stanie i trwałości przez gatunki (grzyby, zwierzęta) o znanym możliwym negatywnym wpływie (kontrola występowania uszkodzeń drzew powodowanych przez foliofagi – jesienne kontrole występowania foliofagów sosny w ściole, kontrola zapędzania szkółki, kontrola lotu brudnicy mniszki (średniookresowe kontrole lustracyjne drzewostanów przez Zakład Ochrony Lasu²¹); powierzchnia uszkodzeń ekosystemów leśnych przez gatunki ssaków roślinożernych, tj. jelenie, sarny oraz dziki. Ostatnim rokiem, w którym przeprowadzono kompleksową ocenę bioróżnorodności były lata 2007-2008. (dowód: akta kontroli, str. 22, 23)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że w latach 2012-2013 prowadzone są kompleksowe badania stanu przyrody i bioróżnorodności, dające odpowiedź na to, w jakim stopniu i kierunku podejmowane działania wpłynęły na stan przyrody, w tym bioróżnorodności - w porównaniu do stanu wyjściowego z 2008 r. Kompleksowe ujęcie oceny będzie możliwe jesienią 2013 r. (termin przekazania opracowania projektu planu ochrony – listopad 2013 r.). Służba Parku realizowała wybrane oceny parametrów cząstkowych, w tym m.in.: przeprowadzała coroczne kontrole ilości gatunków specjalnej troski (monitoring gatunków: bielik, wodniczka); coroczne kontrole powierzchni ekosystemów leśnych zagrożonych przez gatunki zagrażające ich stanowi (uszkodzenia drzew powodowanych przez foliofagi – bieżąca lustracja stanu ulistnienia, jesienne kontrole występowania foliofagów sosny, kontrola zapędzania szkółki, kontrola lotu brudnicy mniszki); kontrole uszkodzeń ekosystemów leśnych przez jelenie, sarny oraz dziki. Przeprowadzone w latach 2010-2012 kontrole nie wykazały zagrożeń wymagających podejmowania czynności zgodnych z Instrukcją ochrony lasu. (dowód: akta kontroli, str. 24, 25)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności Parku w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²¹ zwany dalej ZOL.

1.8. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego (jst), innymi organami ochrony przyrody oraz organizacjami pozarządowymi.

Opis stanu
faktycznego

Park położony jest na obszarze trzech gmin: Międzyzdroje, Świnoujście i Wolin. Zasadniczą płaszczyzną współpracy z gminami i Związkiem Gmin Wyspy Wolin były zawierane porozumienia, wzajemne kontakty robocze, promocje, np. w formie tablic informacyjnych na promenadach i targach turystycznych.

(dowód: akta kontroli, str. 12, 13, 25, 26)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że współpraca z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska (RDOŚ) układa się poprawnie. Park opracowuje Plan Ochrony dla Parku wraz z Planem Ochrony dla obszaru Natura 2000, znajdującym się w jego granicach. Wzajemne kontakty i współpraca w zakresie uzgodnień, co do przyszłego Planu Ochrony dla obszaru Natura 2000 są konieczne i staną się bardzo aktywne po przystąpieniu przez RDOŚ do opracowania Planu i wyłonieniu wykonawcy tego planu.

(dowód: akta kontroli, str. 12, 13, 26)

W latach 2010-2012 Park zawarł 3 porozumienia: 15.12.2010 r. z Uniwersytetem Szczecińskim dotyczącym współpracy w zakresie wzmocnienia integralności środowiskowej transgranicznych wód przejściowych w rejonie Południowego Bałtyku; 23.04.2012 r. ze Związkiem Gmin Wyspy Wolin o współpracy w zakresie podjęcia działań zmierzających do powstania sieci ścieżek i szlaków rowerowych na wyspie Wolin; z 11.08.2011 r. z Młodzieżowym Domem Kultury w Świnoujściu w sprawie zasad korzystania z Przystani Żeglarskiej w Łunowie. Potwierdzeniem współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim jest VI spotkanie projektowe ARTWEI²² w Kłajpedzie na Litwie i umowa na wygłoszenie referatu na Uniwersytecie w Kłajpedzie oraz zaproszenie na zakończenie prac realizowanych w ramach wspomnianego projektu; w zakresie współpracy ze Związkiem Gmin Wyspy Wolin: robocze spotkania dotyczące etapu projektowania przebiegu tras i rozwiązań architektoniczno-inżynierskich.

(dowód: akta kontroli, str. 12, 13, 26-28, 81-100)

Dyrektor Parku w latach 2010-2012 zwracał się do organizacji pozarządowych, tj. do: Polskiego Związku Wędkarskiego w sprawie rozwiązania konfliktu z miejscowymi wędkarzami; Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków w sprawie realizowanego na obszarze Parku programu ochrony wodniczki; Ligi Ochrony Przyrody (LOP) w sprawie prowadzonej działalności edukacyjnej oraz socjalnej – kolonie dla dzieci; Klubu Przewodników Turystycznych Uznam-Wolin w sprawie szkoleń, prelekcji, przekazania informacji o działalności Parku; Europejskiej Unii Ochrony Wybrzeża – Polska w sprawie współpracy i wymiany doświadczeń w zakresie wypasów na terenach podmokłych; NABU (niemiecki odpowiednik LOP) w sprawie hodowli żubra.

(dowód: akta kontroli, str. 28)

Głównymi efektami współpracy z jst oraz innymi instytucjami i organizacjami były wspólne przedsięwzięcia promujące Park, rozwiązywanie konfliktów (rybakami z bazy rybackiej w Międzyzdrojach, wędkarzami), wyjaśnianie spraw trudnych (problem psów, dzików), wymiana doświadczeń w hodowli żubra (po stronie niemieckiej powstała hodowla w oparciu o osobniki pochodzące z Zagrody Pokazowej Żubrów).

(dowód: akta kontroli, str. 25-29, 81-100)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²² Action for the Reinforcement of the Transitional Waters Environmental Integrity, 2010-2013.

1.9. Kary i sankcje.

Do wykonania zadań związanych z ochroną przyrody, mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody Park w 2012 r. zatrudniał 3 funkcjonariuszy Straży Parku oraz pracowników terenowych Służby Parku (leśniczowie, podleśniczowie, konserwatorzy), którym dyrektor Parku nadał uprawnienia²³ do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego.

W latach 2010-2012 uprawnieni pracownicy wymierzili 30 grzywien (mandatów karnych) w łącznej wysokości 4.400 zł (29 grzywien na kwotę 4.300 zł w drodze mandatu karnego kredytowanego oraz 1 grzywnę w drodze mandatu karnego gotówkowego w wysokości 100 zł), z tego:

- w 2010 r. wymierzono 11 grzywien w łącznej kwocie 1.350 zł za:
 - wjazd samochodem do lasu - 6 mandatów na kwotę 900 zł,
 - ruch pieszy poza szlakiem 1 mandat 200 zł,
 - biwakowanie w miejscach niedozwolonych 2 mandaty na kwotę 100 zł,
 - wyrąb krzewów 1 mandat 50 zł,
 - wyrzucanie śmieci do lasu 1 mandat 100 zł;
- w 2011 r. wymierzono 7 grzywien w łącznej kwocie 850 zł za:
 - wjazd samochodem do lasu 4 mandaty na kwotę 600 zł,
 - ruch pieszy poza szlakiem 1 mandat 100 zł,
 - wędkowanie w miejscu niedozwolonym 1 mandat 50 zł,
 - palenie ognia w lesie 1 mandat 100 zł;
- w 2012 r. wymierzono 12 grzywien w łącznej kwocie 2.200 zł za:
 - wjazd samochodem do lasu 8 mandatów na kwotę 1200 zł,
 - ruch pieszy poza szlakiem 2 mandaty na kwotę 400 zł
 - działalność handlową bez zezwolenia 1 mandat 300 zł,
 - wyrzucanie śmieci do lasu 1 mandat 300 zł.

(dowód: akta kontroli str. 133, 136, 140, 141, 146, 147)

W latach 2010-2012 w „Ewidencji zgłoszeń szkód leśnych Parku” odnotowano 26 meldunków (zgłoszeń) o wyrządzeniu szkody (kradzież drewna i włazów, niszczenie mienia, wyrzucanie śmieci do lasu, zejście ze szlaku, jazda motorem na terenie Parku, wyłowienie sieci rybackich bez oznaczeń, wałęsające się psy). W Ewidencji odnotowano informacje o wyniku przeprowadzonego postępowania i sposobie załatwienia sprawy (sporządzenie wniosku o ukaranie, przekazanie Policji, przekazanie sieci do Kapitanatu Portu, umorzenie przez dyrektora Parku).

Wobec wszystkich 26 zgłoszeń podjęto czynności wyjaśniające dla ustalenia sprawców, w wyniku czego dyrektor Parku zawiadomił organy ścigania w 18 sprawach. Policji przekazał 13 zawiadomień, która 9 spraw umorzyła z powodu niewykrycia sprawców, 3 sprawy były w toku, a w jednej ustalono sprawców i w 2013 r. zapadł wyrok skazujący. Sądowi przesłał 5 zawiadomień, który w 4 sprawach zasądził kary (grzywny w łącznej kwocie 1.100 zł, nawiązkę na rzecz Parku - 132,68 zł oraz koszty postępowania sądowego - 160 zł), a w jednej sprawie umorzył postępowanie. W pozostałych 8 zdarzeniach dyrektor Parku umorzył 3 postępowania dotyczące m.in.: martwej samy (jak wyjaśniono padła z wycieńczenia), wysypu śmieci do lasu z powodu niewykrycia sprawcy, a znalezione sieci i mieroże²⁴ (5 zgłoszeń) przekazano do Kapitanatu Portu w Dziwnowie.

(dowód: akta kontroli str. 143-145, 147-148)

²³ na podstawie § 3 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2005 r. w sprawie nadania funkcjonariuszom Straży Parku w parkach narodowych oraz innym pracownikom parków narodowych, którym przysługują uprawnienia funkcjonariusza Straży Parku, uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz.U. Nr 74, poz. 648)

²⁴ pułapka na ryby i raki będąca odmianą żaka mająca tylko jedno skrzydło. Częścią łowną mieroży są dwie komory.

Ustalono
nieprawidłowości

Opis stanu
faktycznego

Dyrektor Parku 5.01.2012 r. upoważnił 3 funkcjonariuszy Straży Parku (komendanta, jego z-cę i starszego strażnika) do prowadzenia postępowań w sprawach o wykroczenia z zakresu ochrony przyrody, zgodnie z kompetencjami zawartymi w przepisach art. 8e ust. 2 i 3 uop.

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.10. Organizacja turystyki na terenie Parku.

W Regulaminie z 13 czerwca 2011 r. w Dziale Edukacji i udostępniania przewidziano obsadę 9 stanowisk (adiunkt d.s. edukacji, 2 referentów ds. edukacji, kustosz (wakat), specjalista d.s. udostępniania Parku, 3 kasjerów/bileterów i preparator). Pracownicy zajmujący ww. stanowiska zajmowali się udostępnianiem Parku i ogólnie pojętą organizacją turystyki.

(dowód: akta kontroli str. 151, 152)

Na terenie Parku wyznaczono 3 miejsca odpoczynku i spożywania posiłków. Plaża Wiselka, na której utrzymanie czystości oraz zapewnienie sanitariatów należało, zgodnie z zawartym porozumieniem, do obowiązków Gminy Wolin; przy bunkrze V-3, przy którym utrzymanie czystości i zapewnienie sanitariatów należało, zgodnie z zawartą umową dzierżawy, do obowiązków Dzierżawcy bunkra wyrzutni V-3 oraz Zagroda Pokazowa Żubrów, przy której utrzymanie czystości oraz zapewnienie sanitariatów należało do zadań Parku.

(dowód: akta kontroli str. 149-150)

W toku oględzin Zagrody Pokazowej Żubrów przeprowadzonych 23 maja 2013 r. stwierdzono, że znajdujące się tam 3 sanitariaty przenośne (w tym jeden dla osób niepełnosprawnych) były czyste i wyposażone w papier toaletowy oraz posiadały bieżącą wodę, a miejsce odpoczynku i spożywania posiłków przy Zagrodzie wyposażono w wiatę, ławostoly, ławki i kosze.

(dowód: akta kontroli, str. 241, 247, 250)

W latach 2010-2012 długość szlaków turystycznych w Parku nie ulegała zmianom i wynosiła 68 km, w tym: pieszych – 50,1 km, rowerowych – 37,3 km, kajakowych – 18 km, ścieżek dydaktycznych – 12,5 km. Gęstość szlaków turystycznych wynosiła 6,26 m/ha

W poszczególnych latach 2010-2012 Park odwiedziło (wg biletów, szacunków i na podstawie informacji służb terenowych) po ok. 1,5 mln turystów. Na 1 ha Parku (10.915,7 ha) przypadało ok. 137 turystów, w tym na część lądową (6224,9 ha) – ok. 241 turystów. Liczba turystów na 1 km szlaków wynosiła ok. 22.026, w tym na 1 km szlaków pieszych ok. – 29.940 osób

(dowód: akta kontroli str. 149).

Przeprowadzone 23 i 24 maja 2013 r. oględziny dwóch szlaków turystycznych – zielonego – na odcinku: Międzyzdroje – Zagroda Pokazowa Żubrów – Warnowo (leśniczówka WPN) – jez. Czajcze (półwysep) - miejsce postojowe przy drodze łączącej Wiselkę z Warnowem – leśniczówka WPN w Warnowie (11,7 km) oraz niebieskiego na odcinku: Lubin – wzgórze „Zielonka” – „Góra Piaskowa – Wapnica (jez. Turkusowe) - Kępa (1,8 km) wykazały, że szlaki są oznakowane, drogowskazy umieszczono na rozstajach dróg. Stan dróg umożliwia wygodne poruszanie się, a miejsce niekomfortowe (na półwyspie Jez. Czajczego, na wzgórzu widokowym „Zielonka”, „Górze Piaskowej”, punkcie widokowym nad jeziorem Turkusowym) zabezpieczono barierkami i schodami z żerdzi. Wejście na teren Parku - trasę turystyczną i ścieżkę dydaktyczną od strony Lubina zabezpieczono bramkami z żerdzi, w celu uniemożliwienia wjazdu kładami.

(dowód: akta kontroli, str. 241-254, 255-264)

W Parku funkcjonował system szacowania wpływu negatywnych zdarzeń na stan przyrody, w tym na stan bioróżnorodności. Sposób dokonywania oceny (punktacja oceny czynników) i częstotliwość (nie częściej niż co 3 lata) określały „Zasady szacowania negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze”. We wrześniu 2011 r. badaniami objęto 9 miejsc szczególnej koncentracji ruchu turystycznego: 4 punkty widokowe, 3 szlaki turystyczne, ośrodek wypoczynkowy „Grodno II” i obiekt muzealny Bunkier V-3. Wyniki oceny nie wskazywały na stan zagrożenia przyrody i bioróżnorodności (oceny od 2 do 6 pkt – stan pożądany).

(dowód: akta kontroli str. 12, 14, 15, 30-40)

Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu w Parku określana była corocznie w załącznikach nr 5 do zarządzeń Ministra Środowiska w sprawie zadań ochronnych dla Wolińskiego Parku Narodowego²⁵. W załącznikach tych ustalano miejsca i obszary udostępnione w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych oraz połowu ryb, z podaniem sposobu ich udostępniania oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach. Badając liczbę turystów odwiedzających (w latach 2010-2012) 5 miejsc w Parku (Centrum Edukacyjno-Muzealne z Muzeum Przyrodniczym WPN oraz Galerią Stare Muzeum, Zagroda Pokazowa Żubrów, Jezioro Turkusowe, Kawcza Góra, Gostań) nie stwierdzono przekroczenia limitów osób, mogących przebywać tam jednocześnie.

(dowód: akta kontroli str. 152, 153)

Na terenie Parku w latach 2010-2012 funkcjonowały dwa punkty handlowo-usługowe, tj.: Bunkier – muzeum V-3 pełniący funkcję edukacyjno-turystyczną i małej gastronomii oraz Grodno II świadczący usługi noclegowe. Przeprowadzone w 2011 r. przez Park badania nie wykazały powstania szkód w przyrodzie Parku, które wymagałyby dokonania analizy finansowej i określenia szacunkowych kosztów działań naprawczych.

(dowód: akta kontroli str. 19, 20, 32, 33)

Kontynuując wcześniejsze starania, dyrektor Parku w latach 2010-2012 podejmował działania mające na celu wyprowadzenie z terenu Parku działalności komercyjnej Spółki Grodno II Sp. z o.o. (Spółki), prowadzącej ośrodek wypoczynkowy w Grodnie II. Zajmował negatywne stanowiska w pismach kierowanych do Ministra Środowiska odnośnie dalszego funkcjonowania ww. ośrodka i przedłużenia umowy dzierżawy na kolejne 15 lat. Wskazywał na zagrożenia ze strony ośrodka wypoczynkowego na przyrodę Parku. Realizując zalecenia Ministra Środowiska zawarte w piśmie z 14.04.2011 r.²⁶, przedstawił Spółce projekt umowy dzierżawy na okres do 31 października 2011 r., w celu umożliwienia Spółce – w przypadku decyzji o wystąpieniu do niej o wydanie nieruchomości – dokonania likwidacji ośrodka, bez ponoszenia kosztów utrzymania go po sezonie, a Parkowi na zabezpieczenie środków związanych z jego przejęciem. Wobec odmowy Spółki zawarcia umowy dzierżawy ww. ośrodka do 31 października 2011 r. Spółka bezumownie korzysta z nieruchomości. Obiekty ośrodka wypoczynkowego położone były na gruncie SP w użytkowaniu wieczystym Parku i stanowiły jego własność, co po utworzeniu Parku (państwowej osoby prawnej) potwierdził Wojewoda Zachodniopomorski decyzją z 13 grudnia 2012 r.²⁷.

(dowód: akta kontroli str. 15-19, 41-80)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²⁵ zarządzenie Nr 9 z dnia 6 stycznia 2010 r. – Dz.Urz.MŚ Nr 1, poz. 15 ze zm.,
zarządzenie Nr 79 z dnia 20 grudnia 2010 r. – Dz.Urz.MŚ Nr 4, poz. 84 ze zm.,
zarządzenie Nr 4 z dnia 20 stycznia 2012 r. – Dz.Urz.MŚ z 2012 r., poz. 4., zwane dalej *zadaniami ochronnymi*.

²⁶ nr DOPpn-4102-878/16939/10/TC.

²⁷ nr GN.II.752.26.2012.8.AP.

W związku z odmową Spółki na zawarcie umowy dzierżawy ośrodka wypoczynkowego do 31 października 2011 r. i warunkami stawianymi przez Spółkę, które – zdaniem dyrektora Parku - były nie do przyjęcia, jako naruszające interes SP i Parku, w piśmie z 10 stycznia 2012 r.²⁸ skierowanym do MŚ dyrektor Parku zapowiedział kontynuację działań zmierzających do wydzierżawienia nieruchomości położonej w Grodnie II w drodze przetargu – a więc na cele komercyjne.

Stanowisko to było sprzeczne ze stanowiskami Rady Naukowej Parku oraz kontroli resortowej MŚ przeprowadzonej w 2003 r. wskazującymi, że ośrodek powinien zakończyć swoją działalność i zostać przejęty przez Park. Również dyrektor Parku w piśmie z 28 maja 2010 r.²⁹, skierowanym do MŚ ocenił, że z przyrodniczego i organizacyjnego punktu widzenia działalność ośrodka wypoczynkowego prowadzonego przez obcy podmiot nie powinna mieć miejsca na terenie Parku, a najbardziej optymalnym rozwiązaniem byłoby przejęcie nieruchomości ośrodka i przeprowadzenie jego fizycznej likwidacji w części, która nie znalazłaby wykorzystania dla celów związanych z funkcjonowaniem i działalnością Parku.

(dowód: akta kontroli str. 58, 59, 80)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że stanowisko zawarte w piśmie z 10 stycznia 2012 r. uwzględnia zmiany w uoop wprowadzone z dniem 1 stycznia 2012 r. Wszelkie dotychczasowe opinie i stanowiska w sprawie Ośrodka Grodno II wydawane były w innym stanie prawnym. Od tego dnia do uoop wprowadzono zapis, że obok działalności w przedmiocie ochrony przyrody, udostępniania i edukacji, parki narodowe mogą prowadzić działalność gospodarczą na ogólnych zasadach. Środki finansowe pochodzące z tej działalności stanowią istotne źródło finansowania podstawowej działalności Parku. Ponadto Park musi w planowaniu działań uwzględnić, że Spółka Grodno II będzie domagała się zwrotu nakładów poczynionych na nieruchomości (wg Spółki to 7 mln zł, a wg Parku 3,5 mln zł). Spór zakończy się sprawą sądową.

(dowód: akta kontroli, str. 170, 171, 176-179)

1.11. Rada Naukowa Parku.

Opis stanu
faktycznego

Minister Środowiska zarządzeniem Nr 74 z dnia 20 listopada 2009 r. z dniem 20 listopada 2009 r. powołał 15 członków Rady Naukowej Parku na kadencję trwającą 5 lat. W okresie 3 lat Rada Naukowa wyrażała swoje stanowisko w odniesieniu m.in. do: rocznych planów ochrony, zagospodarowania obiektów Parku (Biała Góra, Grodno I), reorganizacji parków narodowych związanych z likwidacją gospodarstw pomocniczych, wniosku radnych miasta Międzyzdroje dotyczącego lokalizacji spalarni śmieci, postulowanego przez osoby zrzeszone w Stronnictwie Demokratycznym utworzenia uzdrowiska na terenie Parku w kompleksie Biała Góra, badań stanu populacji jelenia, sarny i dzika na wyspie Wolin oraz zapoznawała się z wykonywaniem zabiegów ochronnych.

(dowód: akta kontroli str. 154-157)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.12. Funkcjonowanie kontroli zarządczej.

Opis stanu
faktycznego

Dyrektor zarządzeniem z 31 maja 2011 r. (nr 16/2011) w sprawie ustalenia zasad kontroli zarządczej w Wolińskim Parku Narodowym ustanowił i wprowadził do stosowania zasady kontroli zarządczej w Wolińskim Parku Narodowym.

Na lata 2011-2012 określono cele i zadania w ramach celów Parku, mierniki wykonania zadań, osoby/komórki organizacyjne odpowiedzialne za ich realizację oraz zasoby przeznaczone do wykonania zadań.

²⁸ nr 02-10-1/12.

²⁹ nr 02-3-2/10

Celami Parku były: ochrona ekosystemów leśnych, ochrona ekosystemów lądowych nieleśnych, ochrona ekosystemów wodnych, ochrona gatunkowa roślin, ochrona gatunkowa zwierząt, monitorowanie stanu przyrody oraz skutków prowadzonych zabiegów ochronnych i innych zdarzeń mających wpływ na stan przyrody Parku Narodowego, edukowanie społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody, a na 2012 r.: udostępnianie Parku, zabezpieczenie prawnych, organizacyjnych, materialnych, personalnych i technicznych podstaw funkcjonowania Parku, z wyznaczonymi na ww. lata zadaniami ochronnymi ujętymi w zarządzeniach MŚ na lata 2011 i 2012.

Miernikiem realizacji celów były: powierzchnie w ha, liczba prób, sztuki, km i m, liczba kontroli oraz stref. Spośród zadań wrażliwych zidentyfikowano m.in.: udzielanie zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej 14.000 euro, najem i dzierżawę, ustalanie czynszu, gospodarowanie mieniem. (dowód: akta kontroli, str. 484, 485)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że niemal wszystkie działania, jakie prowadzone są przez pracowników Parku związane są z zapobieganiem i ograniczeniem prawdopodobieństwa oraz skutków wystąpienia nieprawidłowości mających na celu zapobieganie negatywnym konsekwencjom dla przyrody w zakresie udostępnienia Parku, edukacji przyrodniczej, działalności ochronnej. Bardzo ważną rolę dla ograniczenia prawdopodobieństwa i skutków wystąpienia nieprawidłowości w zakresie ochrony przyrody odgrywa Straż Parku. Wyszukanie i wyposażenie funkcjonariuszy Straży Parku umożliwiają prowadzenie działań profilaktyczno-informacyjnych wśród turystów i mieszkańców, których nadrzędnym celem jest zapobieganie niewłaściwym zachowaniom szkodzącym przyrodzie Parku Narodowego. Wystąpienie ewentualnych nieprawidłowości na etapie wewnętrznym eliminowane jest w drodze kontroli zarządczej. (dowód: akta kontroli, str. 486, 488, 489)

Dyrektor Parku w badanym okresie złożył 3 oświadczenia o stanie kontroli zarządczej w Parku: za 2010 r. - 21.03.2011 r., za 2011 r. - 28.02.2012 r. i za 2012 r. - 11.02.2013 r. W oświadczeniach tych dyrektor Parku stwierdził, że w kierowanej jednostce w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza. Oświadczenie to oparł na: monitoringu realizacji celów i zadań, procesu zarządzania ryzykiem, kontroli wewnętrznych i zewnętrznych oraz innych źródeł (kontrolę NIK). (dowód: akta kontroli, str. 485)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

1.13. Udostępnianie informacji o Parku na stronach internetowych.

Opis stanu
faktycznego

Na stronie internetowej Parku (<http://www.wolinpn.pl>) zawarto szereg informacji dotyczących Parku, w tym o: genezie jego powstania, przyrodzie, turystyce, edukacji, służbach terenowych, Muzeum przyrodniczym, Zagrodzie Żubrów, badaniach naukowych, współpracy zagranicznej, Naturze 2000, monitoringu przyrodniczym, Starym muzeum oraz kontaktach z dyrekcją i pracownikami merytorycznymi Parku.

W zakładce „Organizacja i podstawy prawne” 8 marca 2013 r. zamieszczono Statut Parku (ze strukturą organizacyjną) nadany rozporządzeniem MŚ z dnia 18 lutego 2013 r. Struktura organizacyjna Parku, zatwierdzona przez dyrektora 28.05.2013 r., była zgodna ze strukturą organizacyjną zawartą w Statucie na stronie internetowej. (dowód: akta kontroli, str. 169, 306)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność Parku w zakresie opisanym pkt 1.

2. Działania podejmowane w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody, odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów oraz edukacji przyrodniczej.

2.1. Wartości przyrodnicze obszaru Parku.

Opis stanu
faktycznego

Powodem ustanowienia Parku były: nadmorskie położenie i zróżnicowana struktura krajobrazowa wyspy; zachowanie najlepiej wykształconych na polskim wybrzeżu klifów; zachowanie przyległych starych drzewostanów wraz z unikalnymi zbiorowiskami roślinnymi szczególnie buczyn; unikalny krajobraz wyspiarskiej delty Świny; zachowanie cennych gatunków fauny.

Park na części swojego obszaru reprezentuje przykład nienaruszonego ekosystemu. Są to ekosystemy morskie (strefy litoralu³⁰), ekosystemy klifów bałtyckich oraz częściowo ekosystem laguny w delcie wstecznej Świny. (dowód: akta kontroli, str. 191)

Ostatnia kompleksowa inwentaryzacja walorów przyrodniczych Parku przeprowadzona była w latach 1996-1998, dostarczając danych do planu ochrony Parku (1997-1998). (dowód: akta kontroli, str. 191,193)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że kompleksowa inwentaryzacja zasobów przyrody sporządzana jest na potrzeby opracowania planów ochrony w oparciu o prace terenowe, publikacje naukowe, inwentaryzacje szczegółowe, które były prowadzone w Parku (zwłaszcza gatunków zagrożonych i narażonych na wyginięcie oraz rzadkich, mrowisk, ryb, drzew posuszowych i drewna leżącego oraz natężenia ruchu turystycznego). (dowód: akta kontroli, str. 193)

Na terenie Parku zidentyfikowano: 1.182 gatunki roślin, 884 gatunki zwierząt i 430 gatunków grzybów. Nie stwierdzono występowania gatunków endemicznych³¹. Spośród gatunków ginących lub zagrożonych wyginięciem w Parku występują m.in.:
- Pachnica dębowa - status VU (gatunek wysokiego ryzyka narażony na wyginięcie)³²,
- Pajęcznica liliowata – status VU³³,
- Foka szara – status EN (gatunek bardzo wysokiego ryzyka silnie zagrożony)³⁴,
- Bielik – status LC (gatunek na razie nie zagrożony wymarciem, z różnych powodów wpisany do czerwonej księgi)³⁵,
- Wodniczka – status VU (gatunek wysokiego ryzyka narażony na wyginięcie)³⁶.

Na terenie Parku zlokalizowane są unikalne siedliska przyrodnicze, tj.: laguny przybrzeżne (kod 115), klify na wybrzeżu Bałtyku (kod 1230), żyzna buczyna nizinna odmiana storczykowej - Galio odorati-Fagenion (kod 9139).³⁷

(dowód: akta kontroli, str. 191,192)

³⁰ strefa zbiornika wodnego przylegająca do brzegu, łądu.

³¹ gatunek unikatowy dla danego miejsca albo regionu, występujący na ograniczonym obszarze, nigdzie indziej nie występujący naturalnie.

³² wg „Polska czerwona księga zwierząt” – bezkręgowce Głowaciński, Nowak, Red. IOP PAN Kraków 2004.

³³ wg „Polska czerwona księga roślin” – Kazimierczakowa, Zarzycki, Instytut Botaniki PAN Kraków 2001.

³⁴ wg „Polska czerwona księga zwierząt” – Głowaciński, Red. IOP PAN Kraków 2001.

³⁵ wg „Polska czerwona księga zwierząt” – Głowaciński, Red. IOP PAN Kraków 2001.

³⁶ wg „Polska czerwona księga zwierząt” – Głowaciński, Red. IOP PAN Kraków 2001.

³⁷ Siedliska te wymienione są w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000.

Dla scharakteryzowania bioróżnorodności i kondycji ekosystemu w Parku wykorzystywano m.in. wskaźniki obrazujące:

- liczbę gatunków flory i fauny z wyliczeniem gatunków o wyższych stopniach zagrożenia oraz gatunków obcych (zwłaszcza ekspansywnych neofitów) wraz z określeniem liczebności gatunków najbardziej cennych;
- liczbę, zajmowany areal i stan zachowania zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych;
- stan sanitarny drzewostanów budujących lasy Parku w oparciu o parametry stosowane w lasach państwowych (kontrola lotu brudnicy mniszki, jesienna kontrola foliofagów sosny, kontrola zapędzania szkółki). (dowód: akta kontroli, str. 192)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

2.2. Cel ochrony.

Opis stanu
faktycznego

W dokumencie tworzącym Park, tj. w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 r. w sprawie Wolińskiego Parku Narodowego³⁸ nie sformulowano szczegółowych - specyficznych celów ochrony przyrody Parku.

W Planie ochrony Parku opracowanym na okres od 1.01.1999 r. do 31.12.2018 r. w rozdziale 4. „Strategia ochrony” podrozdział 4.2. „Strategiczne cele ochrony” (zatwierdzonym zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 29 września 1999 r. Nr 34 w sprawie zatwierdzenia planu ochrony WPN - obowiązującym do 2 lutego 2002 r.³⁹), sformulowano szczegółowe – specyficzne cele ochrony Parku, w tym:

1) zachowanie swoistych cech rzeźby terenu, klimatu, oraz procesów geomorfologicznych i hydrologicznych głównych mikroregionów parku: klifu, brzegu morskiego i przybrzeżnego pasa litoralu⁴⁰; klifu i wód Zalewu Szczecińskiego; wysp i obszarów akumulacyjnych w delcie wstecznej Świny; strefy moreny czołowej; obszarów sandru⁴¹; jezior i przyległych do nich torfowisk; pasa wydm nadmorskich we wschodniej części parku;

2) zachowanie walorów krajobrazu parku, ukształtowanego na odziedziczonym z przeszłości podłożu przez współczesne procesy naturalne i działalność ludzką oraz jej udostępnienie przez utrzymywanie w należyтым stanie punktów widokowych i odpowiednie kształtowanie miejsc koncentracji ludzi;

3) uzyskanie dalszego znacznego postępu w naturalizacji ekosystemów leśnych, w tym przebudowa drzewostanów niedostosowanych do siedliska poprzez: utrzymanie różnorodności ekosystemów leśnych przez wspieranie gatunków drzew będących w regresji (dąb bezszypułkowy, jesion, wiąz, czereśnia ptasia), restytucję gatunków zanikłych (jarzab brekinia), eliminację ekspansywnych gatunków obcych (czeremcha amerykańska) oraz otaczania szczególną opieką małopowierzchniowych, a cennych zespołów leśnych, nie występujących nigdzie poza WPN: przyklifowej buczyny storczykowej i naklifowego ciepłolubnego łągu wiązowego z fiołkiem wonnym;

4) utrzymanie półnaturalnych ekosystemów łąk halofilnych, szuwaru kłociowego, muraw ciepłolubnych i napiaskowych oraz niektórych małopowierzchniowych zbiorników leśnych – np. ciepłolubnej dąbrowy, przez działania konserwatorskie, mające często charakter pionierski i zbieranie doświadczeń przydatnych do dalszej ochrony.

(dowód: akta kontroli, str. 195, 196)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

³⁸ Dz.U. Nr 4, poz. 30, zwanego dalej Rozporządzeniem z 1996 r. w sprawie Parku.

³⁹ na podstawie art. 4 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2001 r., Nr 3 poz. 21).

⁴⁰ strefa zbiornika wodnego przylegająca do brzegu, łądu.

⁴¹ rozległy, bardzo płaski stożek napływowy zbudowany ze żwirów i piasków osadzonych i wypłukanych przez wody pochodzące z topnienia lądolodu. Powstaje podczas regresji lub postoju lądolodu na jego przedpolu.

2.3. Presja.

Opis stanu
faktycznego

Istniejące i potencjalne zagrożenia dla stanu przyrody i bioróżnorodności oraz mechanizmy i drogi oddziaływania czynników zagrażających przyrodzie Parku zidentyfikowano i przedstawiono w załączniku nr 1 do zarządzeń Ministra Środowiska w sprawie zadań ochronnych dla Wolińskiego Parku Narodowego na poszczególne lata 2010-2012⁴².

Szczególnie dużą wagę przypisuje się zagrożeniom, jak:

- groźba pogarszania się bilansu wodnego,
- nadmierne szkody wyrządzane przez zwierzęta w drzewostanach,
- zwiększanie się udziału niepożądanych gatunków w dendroflorze,
- wzrost ruchu turystycznego.

(dowód: akta kontroli, str. 197)

Miejsca prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Parku określone zostały w załączniku nr 5 do zadań ochronnych. Na terenie Parku funkcjonowały dwa obiekty, w których obce podmioty prowadziły działalność gospodarczą, tj.: Bunkier Muzeum V-3 Wicko-Zalesie (obwód ochronny Wicko, oddział 90d) prowadzący działalność edukacyjno-turystyczną oraz małą gastronomię oraz Grodno II (obwód ochronny Wiselka, oddziały 8f, 9b, c, f, h, i) – ośrodek wypoczynkowy.

Dla Bunkra Muzeum V-3 określono maksymalną liczbę osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu – 100, a dla Grodna II – 200 osób.

(dowód: akta kontroli, str. 197)

W zadaniach ochronnych określonych w poszczególnych latach 2010-2012 nie określono ograniczeń użytkowania gruntów.

(dowód: akta kontroli, str. 197)

W kontrolowanym okresie obowiązywało jedno zezwolenie Ministra Środowiska na odstępienie od zakazów obowiązujących na terenie Parku, które dotyczyło zgody na odstępstwo w związku z realizacją na odcinku przebiegającym przez teren Parku inwestycji „Budowa gazociągu przesyłowego wysokiego ciśnienia DN800 8,5 MPa Świnoujście-Szczecin”. Dyrektor Parku wniosek zaopiniował pozytywnie. W okresie objętym kontrolą nie było przypadków odmowy wydania opinii dotyczącej złożonych wniosków. W latach 2010-2012 dyrektor Parku nie składał wniosków o zezwolenie na odstępstwa od zakazów obowiązujących na terenie Parku.

(dowód: akta kontroli, str. 197, 198)

Zakres presji obcych gatunków oraz mechanizmy jej ograniczania zdefiniowano w opracowaniach operatów szczegółowych do planu ochrony Parku (1997-1998).

Najbardziej inwazyjnymi gatunkami są: spośród roślin: niecierpek drobnokwiatowy, czeremcha amerykańska, świerk pospolity, a spośród zwierząt: norka amerykańska, jenot, babka bycza.

(dowód: akta kontroli, str. 198)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że zagospodarowanie terenów sąsiadujących z obszarem Parku respektuje wymogi ochrony Parku. Dyrektor Parku, w ramach istniejących możliwości prawnych, m.in. opiniował projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (lub studiów kierunków i uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego) oraz decyzji administracyjnych, dotyczących pozwoleń na budowę.

(dowód: akta kontroli, str. 198)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

⁴² zarządzenie Nr 9 z dnia 6 stycznia 2010 r. – Dz.Urz. MŚ Nr 1, poz. 15 ze zm.,
zarządzenie Nr 79 z dnia 20 grudnia 2010 r. – Dz.Urz. MŚ Nr 4, poz. 84 ze zm.,
zarządzenie Nr 4 z dnia 20 stycznia 2012 r. – Dz.Urz. MŚ z 2012 r., poz. 4., zwane dalej *zadaniami ochronnymi*.

2.4. Planowanie ochrony.

Plan ochrony dla Parku opracowany na okres od 1.01.1999 do 31.12.2018 r.⁴³, zgodnie z art. 4 ustawy z 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody⁴⁴, stracił swą moc z dniem 2.02.2002 r. Do czasu kontroli NIK (9 kwietnia 2013 r.) nie został sporządzony projektu Planu ochrony dla Parku pomimo, że NIK po kontroli przeprowadzonej w I kwartale 2010 r. w zakresie gospodarowania nieruchomościami w latach 2007 – 2009, wniosła o sporządzenie projektu planu ochrony dla Parku oraz przedłożenie go do zatwierdzenia właściwemu ministrowi.

(dowód: akta kontroli, str. 199)

W myśl przepisów art. 8 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw⁴⁵, dla parków narodowych utworzonych przed dniem wejścia w życie ustawy, dla których nie ustanowiono Planu ochrony, sporządza się Plan ochrony w terminie 10 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy (tj. od 15 listopada 2008 r.).

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił m.in., że powodem nieopracowania planu ochrony po tym, jak obowiązujący plan ochrony został unieważniony był brak środków finansowych otrzymywanych z budżetu Państwa. Starania o środki finansowe na opracowanie planu ochrony zaowocowały podpisaniem 3 lutego 2011 r. z Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych umowy o dofinansowanie projektu planu ochrony w ramach działania 5.3 priorytetu V Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013. W umowie zawartej 10 lutego 2012 r. z wykonawcą projektu planu ochrony wyznaczono termin opracowania do 30 listopada 2013 r. Zaawansowanie prac nad projektem nie budzi zastrzeżeń i termin złożenia ww. projektu zostanie dotrzymany.

(dowód: akta kontroli, str. 205, 210, 211)

Opracowane przez Park oraz przesłane MŚ projekty zadań ochronnych na poszczególne lata 2010-2012, jak również wnioski o ich zmianę określały sposoby ograniczania lub eliminacji istniejących zagrożeń, takich jak: pogorszenie bilansu wodnego, nadmierne szkody wyrządzane przez zwierzęta w drzewostanach, podsadzeniach i odnowieniach naturalnych drzewostanów; udział niepożądanych gatunków w dendroflorze; zanik gatunków roślin w ekosystemach; wzrost ruchu turystycznego. W zadaniach ochronnych określono rodzaj, lokalizację i rozmiar działań ochronnych prowadzonych dla poszczególnych obszarów i ekosystemów (leśnych, lądowych nieleśnych, wodnych). Planowano działania ochronne wobec gatunków ginących lub zagrożonych wyginięciem, takich jak: Pachnica dębowa (pozostawianie w miejscach jej występowania martwych drzew liściastych, które po rozłożeniu przez grzyby stanowią miejsce rozwoju tego gatunku), monitorowanie liczby stanowisk tego gatunku (poprzez stwierdzanie występowania kokolitów); Pajęcznica liliowata (ochrona stanowisk występowania gatunku obejmująca fładrowanie stanowiska⁴⁶, wycinanie odrostów tarniny i naturalnego odnowienia drzew i krzewów, zbiór nasion i ich wysiew); Foka szara (monitorowanie ilości osobników odpoczywających na plażach położonych w granicach Parku oraz ilości osobników martwych wyrzuconych przez morze); Bielik (utrzymanie istniejących stref ochronnych miejsc lęgowych i stałego przebywania oraz tworzenie nowych w miarę potrzeb. Monitorowanie ilości par zasiedlających gniazda, pojawiania się piskląt w gniazdach i ilości młodych opuszczających gniazda); Wodniczka (prowadzenie ekstensywnego wypasu

⁴³ ustanowiony zarządzeniem Nr 34 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 29 września 1999 w sprawie zatwierdzenia planu ochrony Wolińskiego Parku Narodowego.

⁴⁴ Dz.U. z 2001, Nr 3, poz. 21.

⁴⁵ Dz.U. Nr 201, poz. 1237 ze zm.

⁴⁶ zabieg ochronny, tzn. rozwiesza się liny z chorągiewkami odstraszaające samy, które omijają te powierzchnie.

i ekstensywnej gospodarki łąkarskiej (wykaszenia) w celu uzyskania właściwej struktury w jej biotopach. Monitorowanie liczby śpiewających samców); Żubr (prowadzenie hodowli zachowawczej w Ośrodku Hodowli Żubrów). W zadaniach ochronnych planowano działania mające na celu eliminację z ekosystemów Parku gatunków obcych dla jego przyrody (czeremchy amerykańskiej, robinii białej i świerka pospolitego, odstrzał redukcyjny jenota mający na celu ograniczenie ewentualnych szkód powodowanych przez ten gatunek w zwierzynie drobnej).

W Planie ochrony na lata 1999-2018 określone były wskaźniki dla oceny bioróżnorodności, kondycji zdrowotnej ekosystemu i unikalnych siedlisk. Wskaźnikami takimi są min.: liczba gatunków flory i fauny występujących na terenie Parku uwzględniająca stopień ich zagrożenia, ilość gatunków najcenniejszych i obcych; zajmowany areal i stan zachowania zbiorowisk roślinnych, i siedlisk przyrodniczych oraz ich liczbę; stan sanitarny drzewostanów budujących lasy Parku, określony przy zastosowaniu parametrów takich jak: jesienne poszukiwania szkodników sosny, kontrola zapędrczenia szkółki, kontrola lotu brudnicy mniszki czy ilości wydzielającego się posuszu.

W zadaniach ochronnych (sporządzanych na okres 1 roku) podawano powierzchnię zabiegów i ilość prób, pułapek na szkodniki, ilość gatunków objętych tymi zadaniami, które służą do oceny bioróżnorodności, kondycji zdrowotnej ekosystemów i unikatowych siedlisk w dłuższym okresie czasu, co jest uzasadnione szybkością zmian zachodzących w przyrodzie – bez uwzględniania zjawisk katastroficznych.

Park sporządzał roczne plany pracy dla działów zajmujących się bezpośrednio realizacją zadań ochronnych jak i dla działów zabezpieczających podstawową działalność Parku. W zadaniach ochronnych określano powierzchnie i lokalizacje wykonania zabiegów dotyczących cięć pielęgnacyjnych i przebudowy, bez określenia limitu pozyskania drewna. W Parku nie planowano odłowu zwierzyny. W zadaniach ochronnych określano gatunki i wielkość odstrzału redukcyjnego zwierząt łownych występujących w nadmiernym zagęszczeniu (jeleń, jenot, lis, dzik).

W latach 2010-2012 dyrektor Parku nie uzgadniał z Nadleśnictwem planu urządzania lasu, gdyż aktualnie obowiązujący plan dla Nadleśnictwa Międzyzdroje sporządzony został na lata 2006-2015, jak również nie uzgadniał projektów uproszczonych PUL lub zadań z zakresu gospodarki leśnej na terenie Parku, z powodu niewystępowania na terenie Parku lasów prywatnych.

Park nie opracował programu zapobiegania introdukcji gatunków obcych (m.in.: czeremcha amerykańska, robinia biała, modrzew, świerk pospolity). W zadaniach ochronnych zaplanowano eliminację z ekosystemów Parku gatunków obcych dla jego przyrody, poprzez ich usuwanie z dolnych pięter lasu. Kontrola liczebności gatunków obcych polegała na obserwacjach i inwentaryzacji tych gatunków.

(dowód: akta kontroli, str. 199-204)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 25 uoop, wprowadzanie na teren Parku wszelkich gatunków nie tylko obcych ale i rodzimych wymaga zgody właściwego ministra. Trudno byłoby opracować program zapobiegania introdukcji, gdyż ustawa jej zabrania, lub gdy w bardzo uzasadnionych przypadkach musiałaby być wyrażona zgoda właściwego ministra. Eliminacja gatunków obcych, w tym czeremchy amerykańskiej, robinii białej, modrzewia czy świerka pospolitego odbywa się poprzez ujmowanie tego zabiegu w zadaniach ochronnych.

(dowód: akta kontroli, str. 205, 208, 208)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.5. Prowadzenie działań na terenie Parku.

1) Ograniczenie presji:

Park podejmował działania zmierzające do ograniczenia presji.

Na obrzeżach Parku usytuowano 43 tablice informujące o formie ochrony przyrody (O.O. Międzyzdroje 7 szt., O.O. Wapnica 8 szt., O.O. Warnowo 9 szt., O.O. Wicko 4 szt., O.O. Wisielka 5 szt., O.O. Wodny 10 szt.).

Przeprowadzone 23 i 24 maja 2013 r. oględziny dwóch tras turystycznych i trzech ścieżek dydaktycznych na których umieszczono oznakowanie (w tym w 2012 r. - 26 nowych lub odnowionych tablic, map, regulaminów i witaczy) wykazały, że teren Parku oznakowano zgodnie z przepisami art. 115 uoop.

(dowód: akta kontroli, str. 241-252, 255-262)

W załączniku nr 4 do zadań ochronnych na 2012 r., na terenie Parku określono strefy: ochrony ścisłej - 500,19 ha (4,57% powierzchni Parku), ochrony czynnej - 10.373,09 ha (94,84%) oraz krajobrazu - 64,12 ha (0,59%).

(dowód: akta kontroli, str. 212)

Przeprowadzone 24 maja 2013 r. oględziny dwóch obszarów ochrony ścisłej (im. prof. W. Szafera i im. dr B. Dyakowskiego) wykazały, że na styku z trasą turystyczną były prawidłowo oznakowane i oznaczone tablicami.

(dowód: akta kontroli, str. 255, 259, 263)

W załączniku nr 5 do zadań ochronnych wyszczególniono miejsca udostępnione w celach: naukowych (9 miejsc), edukacyjnych (5 miejsc), turystycznych (12 miejsc) i rekreacyjnych (11 miejsc) oraz wskazano lokalizacje i maksymalną liczbą osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu.

(dowód: akta kontroli, str. 212)

W toku oględzin przeprowadzonych 23 i 24 maja 2013 r. stwierdzono, że miejsca wyznaczone do udostępnienia w celach turystycznych i edukacyjnych były oznakowane.

(dowód: akta kontroli, str. 241-252, 255-264)

Miejsca prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Parku określone zostały w załączniku nr 5 do zadań ochronnych. Na terenie Parku funkcjonowały dwa obiekty, w których obce podmioty prowadziły działalność gospodarczą, tj.: Bunkier Muzeum V-3 Wicko-Zalesie (obwód ochronny Wicko, oddział 90d), prowadzący działalność edukacyjno-turystyczną oraz małą gastronomię oraz Grodno II (obwód ochronny Wisielka, oddziały 8f, 9b,c,f,h,i) – ośrodek wypoczynkowy. Dla Bunkra Muzeum V-3 określono maksymalną liczbę osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu – 100, a dla Grodna II – 200 osób.

Specjalne warunki prowadzenia działalności gospodarczej określone zostały w umowach dzierżawy.

W umowie dzierżawy zawartej na 10 lat z firmą „Alagon” Międzyzdroje – Wapnica z 1.12.2007 r. (nr B/46/2007) na dzierżawę gruntu i bunkra V-3 zobowiązano dzierżawcę m.in. do prowadzenia działalności gospodarczej wyłącznie w zakresie edukacyjnym, turystycznym i małej gastronomii, nie naruszając przy tym uoop, planów ochronnych Parku, rocznych zadań ochronnych, ani zarządzeń dyrektora Parku.

Umowa dzierżawy z 23.07.2007 r. (nr 42-B/2007) zawarta na 3 lata ze Spółką Grodno II Sp. z o.o. w Katowicach, w której zobowiązano dzierżawcę do przestrzegania uoop, planów ochronnych Parku, rocznych zadań ochronnych oraz zarządzeń dyrektora Parku wygasła, a nowej nie zawarto.

(dowód: akta kontroli, str. 212, 213)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że wobec odmowy Spółki Grodno II zawarcia umowy dzierżawy ww. ośrodka na 1 rok bez prawa rozbudowy ośrodka, Spółka ta bezumownie korzysta z nieruchomości. W dniu 21 maja 2012 r. Park zawarł umowę z rzeczoznawcą majątkowym, w celu określenia wartości nakładów poczynionych na nieruchomości zajętej dla potrzeb prowadzenia ośrodka Grodno II.
(dowód: akta kontroli, str. 12, 18)

Wokół Parku utworzono strefę ochronną, zwaną "otuliną", o powierzchni 3368,64 ha. Szczegółowe granice strefy ochronnej określone zostały w § 6 ust. 1 rozporządzenia z 1996 r. w sprawie Parku. Ograniczeń dotyczących gospodarczego wykorzystania obszaru w otulinie nie wprowadzono.
Minister Środowiska nie określił w drodze rozporządzenia strefy ochronnej zwierząt łownych w otulinie Parku.
(dowód: akta kontroli, str. 213)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że wszelkie ograniczenia gospodarczego wykorzystania otuliny Parku z tytułu bezpośredniego sąsiedztwa obszarów rezerwatowych Parku, którą stanowią lasy nadleśnictwa Międzyzdroje, ujęte są w Planie Urządzenia Lasu. Dokument ten, na etapie jego tworzenia, jest uzgadniany z dyrektorem Parku. Ograniczenia w gospodarczym użytkowaniu lasów gospodarczych w strefie oddziaływania na ekosystem leśny Parku polegają m.in. na zaniechaniu stosowania zrębów zupełnych. Uzgodnioną rębnią do stosowania, nie generującą negatywnego wpływu na przyrodę Parku Narodowego jest rębnia przerębowa.
(dowód: akta kontroli, str. 205, 207)

Dyrektor Parku zarządzeniem z dnia 10 września 2010 r. nr 18/2010 w sprawie planowania i przeprowadzania kontroli na stanowiskach pracy odpowiedzialnych za gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa będącymi w trwałym zarządzie Wolińskiego Parku Narodowego ustalił zasady kontroli spraw dotyczących gospodarowania znajdującymi się na jego terenie nieruchomościami. Kontrola obejmowała dokumentację dotyczącą nieruchomości Skarbu Państwa będących w trwałym zarządzie WPN i kontrolę realizacji zapisów zawartych w umowach dotyczących gospodarowania nieruchomości Skarbu Państwa, będących w trwałym zarządzie WPN.

W latach 2010-2012 na terenie Parku działalność gospodarczą prowadziły dwa podmioty, przy czym ważność umowy Spółki Grodno II Sp. z o.o. zawartej na 3 lata upłynęła w lipcu 2010 r., a wydzierżawiający nie zawarł w niej prawa do przeprowadzenia kontroli dzierżawionej nieruchomości.

Przeprowadzone kontrole warunków umowy dzierżawy gruntu i bunkra V-3 nr B/46/2007 z dnia 1.12.2007 r. zawartej z „ALGON” Piotr Nogala Międzyzdroje – Wapnica nie wykazały nieprawidłowości.
(dowód: akta kontroli, str. 213, 214)

W wyniku zdarzeń naruszających przepisy uoop służby Parku w latach 2010-2012 przeprowadziły 621 kontroli/patrolu, z tego w: 2010 r. - 193 patrole (średnio 16,1\m-c), 2011 r. - 224 patrole (18,7), a w 2012 r. - 204 (średnio 17). Oprócz stosowanej sankcji pouczenia, Park wymierzał kary grzywny, kierował zawiadomienia do Policji i Sądu.⁴⁷ (omówiono w pkt. 1.9 wystąpienia pokontrolnego).

(dowód: akta kontroli, str. 214)

Podejmowane w latach 2010-2012 działania w celu minimalizacji zagrożeń istniejących i potencjalnych dla stanu przyrody i bioróżnorodności obejmowały: w 2010 r. - 40 zadań szczegółowych, w 2011 r. - 36, a w 2012 r. - 34 zadania. Zadania te w wymienionych latach dotyczyły m.in.:

⁴⁷ omówiono w pkt. 1.9 wystąpienia pokontrolnego.

- usuwania gatunków niezgodnych z siedliskiem w ekosystemach leśnych na powierzchni: w 2010 r. - 170,35 ha (zad. A-1, 2, 3), 2011 r. - 139,47 ha (zad. A-1, 2 i 3), 2012 r. - 161,20 ha (zad. A-1, 2, 3);
 - prowadzenia ekstensywnego wypasu i ekstensywnej gospodarki łąkarskiej, dostosowanej do celów ochrony i restytucji siedlisk rzadkich gatunków ptaków oraz unikalnych zbiorowisk roślinnych – w ramach wieloletniej umowy dzierżawy – od 2011 r. zintensyfikowanie działań poprzez: koszenie działek kośnych oraz niedojadów od 1.08. do 31.12.; wypas kwaterowy do 31.11.2011 r.; okresowe zwiększenie obsady bydła na kwaterach do 1,5 DJP na ha, mające na celu ograniczenie ekspansji trzciny na powierzchni 440,25 ha (zad. B-3);
 - usuwania obcych gatunków drzewiastych z dolnego piętra drzewostanu (czeremcha amerykańska, świerk) na powierzchni: w 2010 r. 52,18 ha (zad. A-8), 2011 r. 90,89 ha (zad. A-9), 2012 r. 26,41 ha (zad. A-7);
 - naprawy ogrodzeń powierzchni przebudowy intensywnej na długości: w 2010 r. - 1.640 mb. (zad. A-13), 2011 r. - 1.300 mb. (zad. A-13), 2012 r. - 4.380 mb. (zad. A-10);
 - wykonania nowych ogrodzeń wokół powierzchni przebudowywanych: w 2010 r. - 7700 mb. (zad. A-14), 2011 r. - 280 mb. (zad. A-14);
 - odstrzałów redukcyjnych zwierząt łownych występujących w nadmiernym zagęszczeniu zapobiegające szkodom wyrządzanym w odnowieniach naturalnych, zwierzynie drobnej i na terenach zurbanizowanych (uprawy rolne), w tym:
 - w 2010 r. (zad. A-15): jeleń – 5 szt., jenot – 4 szt., lis – 4 szt., dzik – 30 szt.,
 - w 2011 r. (zad. A-15): jeleń – 5 szt., jenot – 4 szt., lis – 4 szt., dzik – 30 szt.,
 - w 2012 r. (zad. A-11): jeleń – 5 szt., jenot – 4 szt., lis – 4 szt., dzik – 30 szt.;
 - zabezpieczenie obszarów przed szkodami ze strony nadmiernego ruchu turystycznego,
 - remonty, konserwacja, budowa nowych urządzeń turystycznych, w tym:
 - w 2010 r. (zad. A-18): bariery dwużerdziowej - 100 m, stelaży i witaczy pod tablice informacyjne – 3 szt., stołów, ław i koszy na śmieci – 33 szt.,
 - w 2011 r. (zad. A-18): stelaży i witaczy pod tablice informacyjne – 3 szt., stołów, ław i koszy na śmieci – 6 szt., wiaty przeciwdeszczowej – 1 szt.,
 - w 2012 r. (zad. A-14): stelaży i witaczy pod tablice informacyjne – 87 szt., stołów, ław i koszy na śmieci – 187 szt., wiaty przeciwdeszczowej – 3 szt.
- (dowód: akta kontroli, str. 214, 215)

2) Gospodarka leśna.

W kontrolowanym okresie na terenie Parku nie prowadzono gospodarki leśnej. Wykonywano zabiegi ochronne ustanowione w zadaniach ochronnych dla Parku, które nie określały limitów (rozmiaru, wielkości) pozyskania drewna, a ustalały powierzchnie zabiegów ochronnych objętych cięciami pielęgnacyjnymi i przebudowy. W latach 2010-2012:

- pozyskanie drewna z Parku wyniosło: w 2010 r. – 8.502 m³; w 2011 r. – 7.408 m³, a w 2012 r. 7.381 m³;
- powierzchnia planowanych i wykonanych zabiegów wyniosła: w 2010 r. – 170,35 ha, w 2011 r. - 139,47 ha, w 2012 r. - 161,20 ha.

Wiek drzewostanu w Parku w 2012 r. określony jest na 118 lat. Przeciętna dla Parku zasobność masy drewna wynosiła 358 m³/ha. Roczny przyrost masy drewna na 1 ha wynosił 3,44 m³.⁴⁸ Pozyskanie drewna z 1 ha powierzchni zalesionej wyniosło: w 2010 r. - 1,90 m³, w 2011 r. i 2012 r. - 1,65 m³.

⁴⁸ wg Planu ochrony ekosystemów leśnych od stycznia 1998 r. do 31 grudnia 2017 r. – omówienie ogólne – tom I, tabela VII.

Na gruntach prywatnych, zajmujących pow. 1,19 ha, posadowione były budynki mieszkalne i gospodarcze, dla których nie zachodziła potrzeba planowania zabiegów ochronnych. Park opiniował sporządzony przez Nadleśnictwo PUL, obejmujący otulinę.
(dowód: akta kontroli, str. 215)

Park posiadał szkółkę leśną zlokalizowaną w O.O. Warnowo, oddział 110p o pow. 0,46 ha. W latach 2010-2011 na terenie szkółki wyprodukowano 24.750 szt. dębu bezszypułkowego (wielolatki szkółkowane z siewu z lat 2007-2008). Sadzonki wykorzystano na potrzeby Parku do odnowień pod osłoną na powierzchniach przebudowy intensywnej. Produkcja materiału sadzeniowego odbywała się w oparciu o własne źródła nasion, jakimi są drzewa pochodzące z obszaru wyspy Wolin (autochtoniczne pochodzenie).

Główny specjalista ds. Ochrony przyrody Marek Dylawerski wyjaśnił, że z uwagi na zakończenie na większości powierzchni przebudowy intensywnej (grunty porolne), szkółka przewidziana jest do likwidacji.

Leśny materiał podstawowy (4 drzewostany) zarejestrowano w Krajowym Rejestrze Leśnego Materiału Podstawowego pod. nr MP/1/49292/09⁴⁹. Park jest zarejestrowany jako dostawca Leśnego Materiału Rozmnożeniowego o nr RD/0557/09⁵⁰.
(dowód: akta kontroli, str. 265-271)

3) Gospodarka łowiecka i rybacka.

W Parku obowiązuje zakaz polowania. Wykonywane są odstrzały redukcyjne, a w uzasadnionych przypadkach odstrzały sanitarne zwierząt (po kolizjach drogowych i kolejowych). Odstrzały redukcyjne wykonywane są przez pracowników Parku (posiadający uprawnienia), na podstawie zezwolenia na odstrzał wydanego przez dyrektora Parku⁵¹.

Zadania ochronne udostępniają obszary wodne do połowu ryb, tj.: obszary morskie, poza strefą roślinności wynurzonej, udostępnione są do połowu załogom rybackim (na obszarze Zatoki Pomorskiej udostępniono dwa łowiska do połowu z brzegu i brodenia), wody Wstecznej Dłty Świny i Zalewu Szczecińskiego położone w granicach Parku (poza strefami roślinności wynurzonej) udostępnione są do połowu ze środków pływających. Wędkarza obowiązuje zezwolenie na połów ryb wydane w Inspektoracie Rybołówstwa Morskiego oraz zezwolenie na połów ryb, na łowiskach wyznaczonych przez Park. Obowiązkiem wędkarza jest odnotowywanie połowów w rejestrze połowów, którego oddanie Służbie Parku warunkuje możliwość wykupienia zezwolenia na następny rok⁵².

(dowód: akta kontroli, str. 215, 216)

W latach 2010-2012 plan odstrzałów redukcyjnych i wykonanie przedstawiały się następująco:

- jeleni: w 2010 r. na plan 5 szt. wykonano 3, a 4 szt. wyeliminowane zostały z przyczyn losowych, w 2011 r. na plan 5 szt. wykonano 1, 5 szt. wyeliminowanych zostało z przyczyn losowych, w 2012 r. na plan 5 szt. wykonano 1, a 2 szt. wyeliminowane zostały z przyczyn losowych;
- dziki: w 2010 r. na plan 40 szt. wykonano 8, a 5 szt. wyeliminowanych zostało z przyczyn losowych, w 2011 r. na plan 40 szt. wykonano 4, a 8 szt. wyeliminowanych zostało z przyczyn losowych, w 2012 r. na plan 40 szt. wykonano 8, a 8 szt. wyeliminowanych zostało z przyczyn losowych;

⁴⁹ Decyzja Ministra Środowiska z 16 grudnia 2009 r. nr 1450/KRLMP/09.

⁵⁰ Decyzja Ministra Środowiska z 14 grudnia 2009 r. nr BNL-LMR-511/557/LB/09.

⁵¹ zasady uregulowano w zarządzeniu dyrektora Parku Nr 28/2008 z dnia 1 października 2008 r. w sprawie zasad redukcji zwierzyny na terenie Wolińskiego Parku Narodowego ze zm. – zarządzenie nr 40/2009.

⁵² zasady uregulowano w zarządzeniu dyrektora Parku Nr 1/2012 z dnia 2 stycznia 2012 r. w sprawie prowadzenia sportowo-rekreacyjnego połowu ryb na wodach morskich Wolińskiego Parku Narodowego.

- lis: w 2010, 2011 i 2012 r. na plan po 4 szt. nie wykonano odstrzałów redukcyjnych;
- jenot: w 2010, 2011 i 2012 r. na plan po 4 szt. nie wykonano odstrzałów redukcyjnych.
(dowód: akta kontroli, str. 215, 216)

W otulinie nie wyznaczono strefy ochronnej zwierząt łownych. Z-ca dyrektora Parku Stanisław Felisiak wyjaśnił, że z uwagi na zwiększenie się populacji zwierząt łownych, nie zachodzi potrzeba tworzenia stref ochronnych w otulinie Parku, a strefy takie mogłyby okazać się niewskazane. Na podstawie zimowych inwentaryzacji ustalono, że wielkość populacji zwierząt łownych w latach 2010-2012 wynosiła:

- jeleń: w 2010 r. - 81 szt., 2011 r. - 99 szt., a w 2012 r. - 87 szt.;
- dzik: w 2010 r. - 149 szt., 2011 r. - 150 szt., a w 2012 r. - 167 szt.

(dowód: akta kontroli, str. 216)

4) Realizacja zabiegów ochronnych.

Park sporządzał zestawienia obrazujące realizację w latach 2010-2012 zabiegów ochronnych, określonych zadaniami ochronnymi. Zestawienia obejmowały m.in. zadania ochronne w: ekosystemach leśnych (m.in.: pozyskanie drewna, hodowla lasu, ochrona lasu, ochrona p.poż), ekosystemach nieleśnych (m.in.: wykaszanie łąk trzęślicowych, ekstensywny wypas, wycięcie samosiewów sosny, osiki, ograniczenie sukcesji trzciny, ograniczenie degradacji wydmy szarej), ochronie roślin (utrzymanie stanowisk: mikołajka, kłoci wiechowatej i woskownicy europejskiej, pajęcznicy liliowatej).

(dowód: akta kontroli, str. 310-311, 325, 326, 327)

W oparciu o przedłożoną dokumentację (raporty, zlecenia, odbiory prac) sprawdzono realizację 3 zadań ochronnych w poszczególnych latach badanego okresu, tj.:

- Prowadzenie ekstensywnego wypasu i ekstensywnej gospodarki łąkarskiej dostosowanej do celów ochrony i restytucji siedlisk rzadkich gatunków ptaków oraz unikalnych zbiorowisk roślinnych – w ramach wieloletniej umowy dzierżawy – od 2011 r. zintensyfikowanie działań poprzez: koszenie działek kośnych oraz niedojadów od 1.08. do 31.12.; wypas kwaterowy do 31.11.2011 r.; okresowe zwiększenie obsady bydła na kwaterach do 1,5 DJP na ha, mające na celu ograniczenie ekspansji trzciny na powierzchni 440,25 ha (zad. B-3);
- Usuwanie obcych gatunków drzewiastych z dolnego piętra drzewostanu (czeremcha amerykańska, świerk, robinia biała) na powierzchni: w 2010 r. - 52,18 ha (zad. A-9), 2011 r. - 90,89 ha (zad. A-9), 2012 r. - 26,41 ha (zad. A-7);
- Zabezpieczenie obszarów przed szkodami ze strony nadmiernego ruchu turystycznego - remonty, konserwacja, budowa nowych urządzeń turystycznych, w tym: w 2010 r.: bariery dwużerdziowej - 100 m, stelaży i witaczy pod tablice informacyjne - 3 szt., stołów, ław i koszy na śmieci - 33 szt. (zad. A-18); w 2011 r.: stelaży i witaczy pod tablice informacyjne - 3 szt., stołów, ław i koszy na śmieci - 6 szt., wiaty przeciwdeszczowej - 1 szt. (zad. A-18), w 2012 r.: stelaży i witaczy pod tablice informacyjne - 87 szt., stołów, ław i koszy na śmieci - 178 szt., wiaty przeciwdeszczowej - 3 szt., oraz z zad. A-15 wykonanie drewnianych barier o długości 370 mb na dojście do punktu widokowego na Wzgórzu Zielonka i wzdłuż szlaku wokół Jeziora Turkusowego (zad. A-14).

Wymienione zadania ochronne zostały wykonane, za wyjątkiem remontu wiaty w oddziale 18n, który z uwagi na brak środków finansowych przeniesiono i ujęto w zadaniach ochronnych 2013 r. (zadanie nr A-13).

(dowód: akta kontroli, str. 312-324)

Przeprowadzone w dniach 23 i 24.05. oraz 11 i 13.06.2013 r. oględziny zakresu realizacji w 2012 r. - 4 zadań ochronnych: zabezpieczenie obszarów przed szkodami ze strony nadmiernego ruchu turystycznego – remonty, konserwacja, budowa nowych urządzeń turystycznych – (zadanie 2 A-14), usuwanie obcych gatunków drzewiastych

z dolnego piętra drzewostanu (czeremcha amerykańska, świerk, robinia biała) na powierzchni 26,41 ha (zadanie A-7), prowadzenie ekstensywnego wypasu i ekstensywnej gospodarki łąkarskiej dostosowanej do celów ochrony i restytucji siedlisk rzadkich gatunków ptaków oraz unikalnych zbiorowisk roślinnych na powierzchni 440,25 ha (zadanie B-3) i letnim koszeniu roślinności w oddziale 213d na pow. 10 ha (zadanie B-2) wykazały, że zadania ochronne zostały wykonane.

(dowód: akta kontroli, str.: 241-254, 255-264, 450-456, 458-470)

Na terenie Parku, w latach 2010-2012 w Ośrodku Hodowli Żubrów prowadzono hodowlę zachowawczą żubra - status EN (gatunek bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożony)⁵³.

Ilość mikrosiedlisk zwiększana była poprzez całkowitą bierną ochronę martwych drzew. Działania podejmowane w ramach eliminacji zagrożeń dla przyrody Parku obejmowały duże płaty siedlisk i przekładały się na wielkopowierzchniowe stopniowe zmiany do stanu zgodnego z siedliskiem. W porównaniu do 2002 r., w którym ilość martwego drewna w ekosystemach Parku wynosiła 17.522,85 m³, w latach 2010-2012 ilość ta wynosiła odpowiednio: 38.922,25 m³, 41.665,24 m³ i 43.120,29 m³. Średnio na 1 ha ilość martwego drewna wynosiła: w 2010 r. - 8,42 m³, w 2011 r. - 9,01 m³, a w 2012 r. - 9,33 m³. Liczba stanowisk cennych gatunków grzybów saprofitycznych z 4 w 2010 r. (soplówka gałęzista /hericinum coralloides/ - 3 stanowiska, flagowiec olbrzymi /meripilus giganteus/ - 1 stanowisko), w 2011 r. wynosiła 5 (soplówka gałęzista - 3 stanowiska, flagowiec olbrzymi - 2 stanowiska) do 9 w 2012 r. (soplówka gałęzista - 5 stanowisk, flagowiec olbrzymi - 3 stanowiska, smolucha bukowa /ischnoderma resinosum/ - 1 stanowisko).

(dowód: akta kontroli, str. 216)

Działania podejmowane w celu niedopuszczenia do inwazji gatunków obcych obejmują monitoring oraz realizowanie zabiegów ograniczających już występujące gatunki (czeremchę amerykańską, robinie białą). Realizowana jest również redukcja obcych gatunków fauny: szopa pracza i jenota. Wobec innych gatunków obcych nie są prowadzone czynne działania ograniczające ich występowanie. Wynika to z braku realnych możliwości oddziaływania na ich populacje (np.: babka bycza, norka amerykańska, niecierpek drobnokwiatowy).

(dowód: akta kontroli, str. 216)

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Park zawarł z firmą Usługi Leśne w Wiselce umowę z 28.01.2010 r. nr 9/OP/GP/2010) na wykonanie prac z zakresu ochrony ekosystemów Parku na terenie obwodów ochronnych Wiselka i Międzyzdroje, w tym na wykonanie 4 ławek przy zejściu na plażę (oddział 7s). Po odbiorze robót (protokół z 13.07.2010 r. w którym stwierdzono wykonanie całości ww. zadań), nastąpiło rozliczenie wykonania robót na podstawie faktury VAT nr 1/07 z 13.07.2010 r. w łącznej kwocie 5.801,34 zł. Na fakturze ujęto wykonanie 2 ławek przy zejściu na plażę (oddział 7s), a nie 4 – jak w zamówieniu i protokole odbioru. Potwierdzenia wykonania całego zakresu zadania na protokole odbioru i fakturze VAT dokonała m.in. specjalista Dorota Kowalczyk.

(dowód: akta kontroli, str. 322)

Specjalista Parku Dorota Kowalczyk wyjaśniła, że rozbieżność pomiędzy protokołem odbioru robót, a fakturą wynikała z błędu osoby wystawiającej fakturę, która zamiast 4 ławki wpisała 2, który to błąd przeoczyłam.

(dowód: akta kontroli, str. 438,439)

W dokumentacji przetargowej z postępowania na ochronę zasobów przyrodniczych WPN przed niekontrolowaną presją turystów, przeprowadzonego w marcu-kwietniu 2012 r. nie było oświadczenia członka komisji przetargowej Rafała Wardziukiewicza (druk ZP-1) mimo, że był on wymieniony w pkt 3A.2 protokołu postępowania.

(dowód: akta kontroli, str. 324)

Ustalone
nieprawidłowości
Uwagi dotyczące
badanej działalności

⁵³ wg „Polska czerwona księga zwierząt” – Głowaciński, Red. IOP PAN Kraków 2001.

Specjalista Parku Dorota Kowalczyk wyjaśniła, że Rafał Wardziukiewicz nie brał udziału w postępowaniu przetargowym. W punkcie 3A.2 protokołu postępowania osoba ta została wymieniona, gdyż ten punkt interpretowała jako skład komisji stałej powołanej 16 stycznia 2012 r. przez dyrektora Parku.

(dowód: akta kontroli, str. 438, 439)

2.6. Monitoring.

Opis stanu
faktycznego

Systematyczny monitoring przyrody w zakresie parametrów pogody prowadzony był w Parku od grudnia 1967 roku, a w zakresie przyrody ożywionej – od 2008 r.

Monitoringiem przyrody nieożywionej (stałym obserwacjom) poddawano następujące elementy: poziom wód powierzchniowych (badany w 7 punktach Parku), poziom wód podziemnych (badany w 9 punktach pomiarowych), wydajność źródeł (badana w 2 miejscach), parametry pogodowe: temperatura powietrza, wilgotność, nasłonecznienie, siła i kierunek wiatru, temperatura gleby na 7 poziomach, opady atmosferyczne.

Monitoring przyrody ożywionej dotyczył: ssaków, w tym nietoperzy (nory, wodopoje, kopytne, ssaki naturowe, bobry, nietoperze), zwierząt martwych, drzew dziuplastych, fenologii flory, ptaków (drapieżnych, wodnych), owadów, w tym inwentaryzacji mrowisk, płazów (migracje godowiska), gadów, flory, w tym drzew martwych.

(dowód: akta kontroli, str. 189)

W Parku nie stwierdzono gatunków endemicznych. Gatunki zagrożone to: Pachnica dębowa (określenie ilości stanowisk poprzez stwierdzenie występowania kokolitów), Pajęcznica liliowata (określenie ilości stanowisk tego gatunku), foka szara (określenie ilości osobników odpoczywających na plażach Parku oraz zwierząt martwych tego gatunku), Bielik (określenie ilości par lęgowych, zasiedlenie gniazd, budowa nowych gniazd, pojawienie się młodych w gnieździe), Wodniczka (inwentaryzacja liczby śpiewających samców). Populacje te objęte są monitoringiem przynajmniej raz w roku.

(dowód: akta kontroli, str. 189, 190)

Wnioski z monitorowania efektów wykonywanych zabiegów ochronnych (dokonywanego w sposób ciągły przez służby terenowe) znajdowały swoje odbicie w kolejnych rocznych zadaniach ochronnych (np. ponowienie zabiegu, zmiana intensywności planowanych czynności ochronnych).

Przykładem weryfikacji zabiegów ochronnych było zadanie nr 3, ujęte w załączniku nr 2B do zadań ochronnych na lata 2010-2012. Zadanie ochronne na 2010 r., polegające na prowadzeniu ekstensywnego wypasu i ekstensywnej gospodarki łąkarskiej dostosowanej do celów ochrony i restytucji siedlisk rzadkich gatunków ptaków oraz unikalnych zbiorowisk roślinnych (w ramach wieloletniej umowy dzierżawy) na pow. 440,25 ha na wyspach Wstecznej Deltę Świny, w wyniku monitoringu i stwierdzeniu ekspansji trzciny od 2011 r. zweryfikowano poprzez określenie terminów: koszenia działek kośnych i niedojadów (od 1.08.do 31.12); wypasu kwaterowego (do 31.11.) oraz okresowego zwiększenia obsady bydła na kwaterach do 1,5 DJP (duża jednostka przeliczeniowa inwentarza) na hektar.

(dowód: akta kontroli, str. 190)

W prowadzonej przez Park ewidencji gatunków roślin uznanych za obce, wyróżniono 10 gatunków (Necierpek drobnokwiatowy, Robinia akacja, Czeremcha amerykańska, Wierzba ostrolistna, Rdestowiec ostrokończysty, Róża pomarszczona, Świerk pospolity, Daglezja zielona, Żywotnik olbrzymi, Oliwnik). Zaobserwowane gatunki zwierząt obcych są zgłaszane przez służby terenowe i ewidencjonowane. Wyróżniono 6 gatunków (Norka amerykańska, Jenot, Szop pracz, Gęsiówka egipska, Bernikla kanadyjska, Babka bycza).

(dowód: akta kontroli, str. 190)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że: z uwagi na fakt nielicznego występowania obcych gatunków, nie zachodzi potrzeba prowadzenia badań nad źródłami i drogami ich wejścia na teren Parku Narodowego. Występujące na obszarze Parku gatunki obce, z uwagi na ich niewielką ilość, nie wpływają istotnie na ekosystemy i gatunki rodzime. W przypadku dużej inwazji gatunków obcych na obszar Parku niewątpliwie pilnym i koniecznym byłoby dokonanie naukowego rozpoznania przyczyn i kierunku ekspansji. W przypadku WPN gatunki obce nie zagrażają stabilności ekosystemów a tym samym nie zagrażają gatunkom rodzimym.

Występujące na terenie Parku obce gatunki drzewiaste m.in. czeremcha amerykańska, robinia biała, świerk pospolity czy modrzew europejski są ewidencjonowane podczas prac taksacyjnych. Przy opisywaniu drzewostanu podaje się liczebność osobników danego gatunku występującego na taksowanej powierzchni. W zależności od ilości występowania w opisach elaboratu są zamieszczane informacje o występowaniu pojedynczych okazów a w przypadku większej ich liczebności podawany jest udział procentowy w danym wydzieleniu.

(dowód: akta kontroli, str. 205, 208)

Wyniki monitoringu przyrody nieożywionej były prezentowane na stronie internetowej Parku w postaci plików do pobrania. Wyniki monitoringu przyrody ożywionej nie były podawane do publicznej wiadomości, ze względów bezpieczeństwa gatunków i siedlisk. Na stronie internetowej Parku podawany był zakres prowadzonego monitoringu. Szczegółowe dane można otrzymać, pod warunkiem uzyskania zgody dyrektora Parku.

(dowód: akta kontroli, str. 190)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

2.7. Efekty zabiegów ochronnych.

Opis stanu
faktycznego

Na terenie Parku nie stwierdzono gatunków endemicznych. Gatunki zagrożone to: Pachnica dębowa -status VU (gatunek wysokiego ryzyka narażony na wyginięcie)⁵⁴, Pajęcznica liliowata – status VU⁵⁵, Foka szara – status EN (gatunek bardzo wysokiego ryzyka silnie zagrożony)⁵⁶, Bielik – status LC (gatunek na razie nie zagrożony wymarciem, z różnych powodów wpisany do czerwonej księgi)⁵⁷, Wodniczka – status VU (gatunek wysokiego ryzyka narażony na wyginięcie)⁵⁸.

Liczebność populacji ww. gatunków na terenie Parku w latach 2010, 2010, 2011 i 2012 kształtowała się następująco:

- Pachnica dębowa: w 2010 r. nie zaobserwowano stanowisk, w 2010 r. było 7 stanowisk, w 2011 r. - 10, a w 2012 r. - 12 stanowisk;
- Pajęcznica liliowata: w latach 2000-2012 zaobserwowano 2 stanowiska;
- Bielik: w latach 2000-2012 zaobserwowano 4 stanowiska;
- Wodniczka: w 2000 r. zaobserwowano 1 stanowisko, w 2010 r. - 4, w 2011 r. - 6, a w 2012 r. - 3 stanowiska,

natomiast wielkości populacji foki szarej nie określa się, z uwagi na fakt, że wody należące do Parku nie stanowią miejsca stałego bytowania foki.

(dowód: akta kontroli, str. 219)

Ogólna liczba gatunków roślin i zwierząt w Parku w 2000 roku przedstawiała się następująco: rośliny 1.182, zwierzęta 884. W latach 2010-2012 nie prowadzono pełnej inwentaryzacji flory i fauny. Kompleksowa inwentaryzacja zasobów przyrody sporządzana jest na potrzeby opracowania Planów ochrony – co 20 lat.

(dowód: akta kontroli, str. 193, 219)

⁵⁴ wg „Polska czerwona księga zwierząt” – bezkręgowce Głowaciński, Nowak, Red. IOP PAN Kraków 2004.

⁵⁵ wg „Polska czerwona księga roślin” – Kazimierzczakowa, Zarzycki, Instytut Botaniki PAN Kraków 2001.

⁵⁶ wg „Polska czerwona księga zwierząt” – Głowaciński, Red. IOP PAN Kraków 2001.

⁵⁷ wg „Polska czerwona księga zwierząt” – Głowaciński, Red. IOP PAN Kraków 2001.

⁵⁸ wg „Polska czerwona księga zwierząt” – Głowaciński, Red. IOP PAN Kraków 2001.

W Planie ochrony na lata 1999-2018 określone były wskaźniki dla oceny bioróżnorodności, kondycji zdrowotnej ekosystemu, i unikalnych siedlisk, min.:

- liczba gatunków flory i fauny występujących na terenie Parku uwzględniająca stopień ich zagrożenia, ilość gatunków najcenniejszych i obcych,
- zajmowany areał i stan zachowania zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych oraz ich liczbę,
- stan sanitarny drzewostanów budujących lasy Parku, określony przy zastosowaniu parametrów takich jak: jesienne poszukiwania szkodników sosny, kontrola zapędzania szkółki, kontrola lotu brudnicy mniszki czy ilości wydzielającego się posuszu.

(dowód: akta kontroli, str. 220)

Pokrycie Parku drzewostanem⁵⁹ w stosunku do powierzchni lądowej Parku wynosiło⁶⁰:

- w 2000 r. 71,9% (pow. gruntów 6.247,4 ha, w tym zalesiona - 4.491 ha),
- w 2010 r. 72,9% (pow. gruntów 6.157,8 ha, w tym zalesiona - 4.486,5 ha),
- w 2011 r. 72,9% (pow. gruntów 6.157,2 ha, w tym zalesiona - 4.486,5 ha),
- w 2012 r. 72,9% (pow. gruntów 6.157,2 ha, w tym zalesione - 4.486,5 ha).

Średni wiek drzewostanu w 2012 r. wynosił 118 lat, a roczny przyrost masy drewna na 1 ha - 3,57 m³.

(dowód: akta kontroli, str. 220)

Wielkość populacji zwierząt łownych (wg danych z zimowej inwentaryzacji) w latach: 2000, 2010, 2011 i 2012 wynosiła odpowiednio: jelenia szlachetnego: 70, 81, 99 i 87, a dzika: 90, 149, 150 i 167.

(dowód: akta kontroli, str. 220)

Park nie posiadał informacji dotyczącej populacji poszczególnych gatunków obcych (drzewiastych, zielnych, fauny)⁶¹.

W latach 2000-2012 w Parku prowadzono reintrodukcję cisa pospolitego i puchacza.

W zadaniach ochronnych na 2009 r. (pkt 6 zał. nr 2) ujęto wprowadzenie gatunków popieranych cisa pospolitego na pow. 2 ha (oddziały: 26k, 57f, 97n, 128h) oraz jarzębu brekinia na pow. 2 ha (oddziały: 65a, 93k, 109d, 114b, 140a, 148a). Posadzono sadzonki cisa pospolitego (500 sztuk). Park nie wprowadził gatunku popieranego jarzębu brekinia.

(dowód: akta kontroli, str. 220, 221)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że Biuro Nasiennictwa Leśnego w Warszawie zakwestionowało pochodzenie nasion z uzgodnionego źródła dostaw sadzonek (Nadleśnictwa Rokita), gdyż nasiona pochodziły z innego regionu przyrodniczego. Wprowadzenie już wyprodukowanych sadzonek brekinii do ekosystemów leśnych Parku okazało się niemożliwe.

(dowód: akta kontroli, str. 307, 308)

W latach 1992-2008 Park realizował program restytucji puchacza /Bubo Bubo/. Łącznie Park pozyskał i wypuścił 61 szt. ptaków, z których 22 szt. padły. Począwszy od 1996 r. zaobserwowano pary lęgowe (od jednej w 1996 r. do 2 w 2008 r.).

(dowód: akta kontroli, str. 221)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁵⁹ wg OS-7 - Sprawozdania o ochronie przyrody i krajobrazu.

⁶⁰ wg sprawozdania o lasach L-01.

⁶¹ zagadnienie omówiono w pkt 2.6 – wystąpienia pokontrolnego (Monitoring).

2.8. Badania naukowe i edukacja.

Opis stanu
faktycznego

W latach 2010-2012 na terenie Parku realizowano 39 programów i badań naukowych, ukierunkowanych na ochronę obszaru, ochronę zagrożonych gatunków i siedlisk, np.: morfodynamika zerw na wybrzeżu klifowym Wyspy Wolin, geotechniczne cech wybrzeża klifowego wyspy Wolin na odcinku Biała Góra-Grodno, geotechniczne wskaźniki odporności na erozję brzegu klifowego WPN na odcinku Biała Góra-Grodno, odmorskie odsłonięcie klifu Międzyzdroje-Grodno oraz w okolicy Świętoustia, ocena stanu ichtiofauny oraz warunków środowiskowych biogeo systemów wodnych na obszarach chronionych wyspy Wolin w warunkach nasilonej antropopresji, łęgowiska biegusa zmiennego w delcie Świny, ekologia muchodrzewu solniskowego w rejonie Białej Góry, badanie roztoczy, monitoring gatunków i siedlisk N2000, jak również ukierunkowanych na badanie stanu, perspektyw i atrakcyjności turystycznej Parku.

Badania naukowe prowadzone były przez szkoły wyższe (m.in.: Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Szczeciński, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Uniwersytet Greifswaldzie) i Polską Akademię Nauk.

(dowód: akta kontroli, str. 183-186)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że zdecydowana większość programów badawczych realizowanych na obszarze Parku to badania podstawowe, których zadaniem jest dostarczanie wiedzy o biologii gatunków, kierunkach przemian zachodzących w ekosystemach czy mechanizmach, które kierują procesami dynamicznymi, np. abrazja klifu. Np. program badawczy „Morfodynamika zerw na wybrzeżu klifowym wyspy Wolin” będzie materiałem niezbędnym do podjęcia decyzji o miejscu i sposobie wykonania zejścia z Białej Góry na plażę; program badawczy „Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego w Stacji Bazowej Biała Góra oraz prowadzony monitoring poziomu wód podziemnych prowadzony przez Park stanowią podstawowy materiał do określenia lokalizacji oraz parametrów ujęć wody pitnej dla całej wyspy Wolin; badania nad florą i roślinnością ekosystemu wodnego Zalewu Szczecińskiego (w granicach Parku) dały podwaliny pod obecnie realizowany przez Park projekt restytucji Grzybieńczyka wodnego; program badawczy „Monitoring gatunków i siedlisk N2000” dostarcza materiały wyjściowe dla wykonawców Planu Ochrony dla Parku (w fazie realizacji).

(dowód: akta kontroli, str. 186)

W latach 2010-2012 Park wydał 7 albumów: Woliński Park Narodowy – kraina różnorodności, Przyroda Wolińskiego Parku Narodowego – wydany na 50-lecie Parku, Wodna kraina – ekosystemy wodne Wolińskiego Parku Narodowego, Fauna Wolińskiego Parku Narodowego, NATURA 2000 w Wolińskim Parku Narodowym, Nieprzebyte bagna – ekosystemy nieleśne Wolińskiego Parku Narodowego, W poszukiwaniu Króla Buków - ekosystemy leśne Wolińskiego Parku Narodowego; 5 broszur: Woliński Park Narodowy - informator, Woliński Park Narodowy zaprasza –w języku polskim i niemieckim na potrzeby akcji „Natur grenzenlos” odbywającej się w Oder-Zenter w Schwedt w 2012 r., Woliński Park Narodowy – Zagroda Pokazowa Żubrow – w języku polskim i niemieckim, Woliński Park Narodowy – Muzeum Przyrodnicze - w języku polskim i niemieckim, Wyspa skarbów – Cykl zajęć edukacyjnych prowadzonych w Centrum Edukacyjno-Muzealnym Wolińskiego Parku Narodowego w 2012 r.; kalendarze (ścienne): 50 lat Wolińskiego Parku Narodowego 1960-2010, Woliński Park Narodowy 2011, Uzbrojonym okiem praktykanta – 2013, Grzyby Wolińskiego Parku Narodowego – 2013, Woliński Park Narodowy 2013.

W 2010 r. Park wydał „KLIFY”, V tom (wydawnictwo nieregularne) zawierający recenzowane wystąpienia z sesji naukowej, odbytej 26.10.2010 r. z okazji 50-lecia Wolińskiego Parku Narodowego, na której zaprezentowano aktualny stan badań naukowych i monitoringu środowiska przyrodniczego Parku prowadzonych przez pracowników Parku.

Część zdjęć, obrazujących faunę i florę oraz krajobrazy Parku zamieszczone w albumach i kalendarzach, wykonanych zostało przez pracowników Parku.

(dowód: akta kontroli, str. 181, 182)

W latach 2010-2012 Park zrealizował 5 programów edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody w formie: warsztatów terenowych, spacerów na trasach, zajęć w Centrum Edukacyjno-Muzealnym Parku (Centrum). Tematami programów były: tajemnice wybrzeża klifowego, tajemnice wolińskich lasów, z wizytą u króla puszczy, na poszukiwanie wiosny, poznajemy polskie parki narodowe.

(dowód: akta kontroli, str. 187)

W skład bazy edukacyjnej Parku wchodziło: Centrum z dwoma salami konferencyjno-warsztatowymi (duża mieszcząca do 120 osób i mała – do 60 osób) wyposażonymi w nagłośnienie, rzutniki multimedialne, ekrany dvd oraz Baza edukacyjna „Biała Góra” z salą konferencyjno-warsztatową mieszcząca do 60 osób (używane są przenośny ekran i rzutnik).

W Dziale Edukacji zatrudniono 3 osoby posiadające przygotowanie do prowadzenia zajęć edukacyjnych, tj.: adiunkta mgr geografii posiadającego licencjat turystyki i rekreacji, wychowawca i kierownik kolonii i obozów wędrownych oraz dwóch referentów: mgr geografii i wychowawcę kolonii oraz mgr biologii z rocznym stażem w gimnazjum.

(dowód: akta kontroli, str. 188)

Na terenie Parku znajdowało się 5 ścieżek dydaktycznych o łącznej długości 12,5 km.

Przeprowadzone 23 i 24 maja 2013 r. oględziny trzech ścieżek dydaktycznych pn.: „Procesy Przyrodnicze (1,8 km), Poznaj Las (2,5 km), Jeziora (2,6 km) wykazały, że były w dobrym stanie, oznakowane, umieszczono na nich tablice informacyjne.

(dowód: akta kontroli, str.: 188, 241, 244, 245, 246, 252, 255, 257)

W latach 2010-2012 Park przeprowadził 368 zajęć dydaktycznych (w 2010 r.- 80, 2011 r.- 110 i 2012 r.- 178) w których uczestniczyło łącznie 11.760 osób (w 2010 r.- 2.586 osób, 2011 r.- 3.543 osoby i 2012 r.- 5.631 osób).

Muzeum Przyrodnicze wraz z Galerią Stare Muzeum odwiedziły w latach 2010-2012 łącznie 108.094 osoby (w 2010 r.- 35.714 osób, w 2011 r.- 36.111 osób i w 2012 r.- 36.269 osób).

(dowód: akta kontroli, str. 188)

W myśl przepisów art. 103 ust. 2 pkt 3 uoop, do zadań Służby Parku Narodowego należy prowadzenie badań naukowych w celu określenia metod i sposobów ochrony przyrody, skuteczności działań ochronnych oraz rozpoznawania różnorodności biologicznej.

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że w Parku realizacją badań naukowych zajmuje się Stacja Terenowa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zakres zainteresowania Stacji jest szeroki – zajmuje się ona zintegrowanym monitoringiem środowiska przyrodniczego oraz koordynacją badań naukowych realizowanych przez poznański ośrodek akademicki (wydziały: geografii, biologii, historii w archeologii, turystyki, chemii) oraz tematami badawczymi realizowanymi przez inne ośrodki współpracujące z UAM w tym m.in. Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Gdański,

Akademia Pomorska w Słupsku, Polska Akademia Nauk a także ośrodki naukowe z zagranicy – Uniwersytet w Greiswaldzie czy Uniwersytet Martina Luthra w Halle. Nad merytoryczną stroną działalności stacji czuwa Rada Programowa, w posiedzeniach której uczestniczy dyrektor Parku. Koordynację badań wykonywanych przez inne ośrodki naukowe zajmuje się bezpośrednio pracownik Parku.

W świetle takiego zabezpieczenia naukowego Parku zatrudnianie pracowników naukowych jest nieuzasadnione zarówno ze względów merytorycznych (pracownik jest specjalistą w jednej określonej dyscyplinie naukowej – botanik, zoolog czy ichtiolog, zatem do rozpoznania naukowego najważniejszych problemów należałoby zatrudnić wielu pracowników naukowych) oraz ekonomicznych. Zgodnie Ponadzakładowym Układem Zbiorowym Pracy dla pracowników parków narodowych pracownicy naukowcy są pracownikami Służby Parku.

(dowód: akta kontroli, str. 205, 207, 208)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.9. Sporządzanie sprawozdań.

Opis stanu
faktycznego

MŚ pismem z 28 stycznia 2010 r. (nr DOPpn-4102-87/5029/10/AN) poleciło sporządzanie kwartalnych sprawozdań (do dnia 10. każdego miesiąca po zakończeniu kwartału) wg wzoru zawierającego łączną powierzchnię wykonanych zabiegów ochronnych (w pełnych ha narastająco).

Sprawozdania za IV kw. przekazane były MŚ (drogą elektroniczną) w dniach: 31.12.2010 r. za 2010 r., 4.01.2012 r. za 2011 r. i 8.01.2013 r. za 2012 r.

W sprawozdaniu na koniec IV kw.:

- 2010 r. wykazano wykonanie zabiegów ochronnych na pow. 873 ha;
- 2011 r. wykazano wykonanie zabiegów ochronnych na pow. 873 ha;
- 2012 r. wykazano wykonanie zabiegów ochronnych na pow. 819 ha;

Z treści ww. sprawozdania wynikała wielkość powierzchni wykonanych zabiegów ochronnych łącznie. Dane zawarte w sprawozdaniach nie zawierały informacji o aktualnym stanie przyrody, bioróżnorodności i zagrożeniach, gdyż MŚ informacji takich nie żądało.

(dowód: akta kontroli, str. 310)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w zakresie opisanym pkt 2.

3. Gospodarowanie środkami finansowymi.

3.1. Roczny plan finansowy.

Opis stanu
faktycznego

Plany finansowe Parku na 2010 i 2011 r. sporządzone były w wielkościach zgodnych z kwotami dochodów i wydatków oraz w szczególności (dział, rozdział, paragraf) ujętymi w ustawach budżetowych. Plany finansowe przekazano MŚ w terminach: 24.02.2010 r. na 2010 r. i 24.02.2011 r. na 2011 r.

Plan finansowy na 2012 r. dyrektor Parku pismem z 2.09.2011 r. przedłożył MŚ w wielkościach planowanych dochodów i kosztów na lata 2011 (przewidywane wykonanie) oraz 2012 (plan) ujętych w załączniku nr 14 projektu ustawy budżetowej na 2012 r.⁶².

⁶² Plan na 2012 r. był dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Finansów – w materiałach dotyczących prac nad projektem budżetu na 2012 r.

Dokonywane przez dyrektora Parku w latach 2010-2011 zmiany w planach wydatków Parku (4 decyzje w 2010 r. na łączną kwotę przeniesień 57.963 zł i 11 decyzji w 2011 r. na łączną kwotę przeniesień 126.771 zł) były zgodne z wydanymi przez MŚ upoważnieniami.

W 2012 r. dyrektor Parku czterokrotnie dokonał zmian w planie finansowym Parku na podstawie otrzymanych zgód od MŚ. Decyzje dyrektora Parku dotyczące zmian w rocznym planie finansowym przesłane zostały Ministrowi Finansów.

(dowód: akta kontroli, str. 494, 495)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

3.2. Przychody.

Opis stanu
faktycznego

W 2010 roku Park⁶³ uzyskał dochody budżetowe w dziale 925 - *Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody* w wysokości 294,2 tys. zł, tj. 121% planu wynoszącego 243 tys. zł, z tego w rozdziale 92501 - Parki narodowe – 271,1 tys. zł, a w rozdziale 92597 - Gospodarstwa pomocnicze – 23,1 tys. zł.

Na prowadzenie działalności Park otrzymał łącznie 3.491,9 tys. zł, w tym: środki budżetowe/dotacje z budżetu państwa – 2.867,5 tys. zł, dofinansowanie z NFOŚiGW – 601,3 tys. zł na modernizację i rozwój systemu monitoringu środowiska przyrodniczego oraz wsparcie programu edukacji ekologicznej Parku, odpis z zysku Gospodarstwa Pomocniczego za 2009 r. (50%) – 23,1 tys. zł.

W 2011 r. Park uzyskał dochody budżetowe w wysokości 2.227 tys. zł, tj. 98,6% planu wynoszącego 2.259 tys. zł, z tego w rozdziale 92501 - Parki narodowe – 106,5 tys. zł, a w rozdziale 92594 - Ogrody botaniczne i zoologiczne – 2.120,5 tys. zł.

Na prowadzenie działalności Park otrzymał łącznie 5.664,9 tys. zł, w tym: środki budżetowe/dotacje z budżetu państwa – 4.895,1 tys. zł, dofinansowanie z NFOŚiGW – 758,8 tys. zł, środki UE – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ) – 11 tys. zł.

W 2012 r. przychody Parku⁶⁴ wyniosły 6.401 tys. zł, tj. 99,8% planu wynoszącego 6.413 tys. zł, z tego: z prowadzonej działalności (przychody własne) – 2.587 tys. zł, tj. 99,5% planu, źródeł zewnętrznych – 3.814, w tym z: dotacji budżetowej – 2.579,5 tys. zł, tj. 100% planu, NFOŚiGW w wysokości 389 tys. zł, tj. 100% planu, środki z UE (POLiŚ) 365,5 tys. zł, tj. 100% planu, Funduszu Leśnego – 480 tys. zł⁶⁵.

(dowód: akta kontroli, str. 495-503)

Zadania ochronne w latach 2010-2012 zostały wykonane.

(dowód: akta kontroli, str. 496)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że zadania ochronne planowane są w korelacji z przewidywanymi przychodami. Zadania ochronne, które nie mogą być sfinansowane ze środków finansowych własnych są realizowane ze środków pozabudżetowych.

(dowód: akta kontroli, str. 307, 309)

Na podstawie umowy nr ZP-22/12 zawartej 24 sierpnia 2012 r. z Dyrektorem Generalnym Lasów Państwowych (DGLP), Park otrzymał środki finansowe z Funduszu Leśnego na realizację 3 zadań w łącznej wysokości 679.466 zł, w tym na:

⁶³ Jednostka budżetowa.

⁶⁴ państwowa osoba prawna.

⁶⁵ Z Funduszu Leśnego przekazano kwotę w wys. 679 tys. zł. Rozliczono kwotę 666 tys. zł. Na wydatki bieżące (koszty) przekazano 480 tys. zł, natomiast na wydatki inwestycyjne 186 tys. zł. W przychodach Parku w 2012 r. wykazano kwotę 480 tys. zł. zgodnie z art. 41 ust. 1 pkt 2. ustawy o rachunkowości z dnia 26 września 1994 r. (Dz.U. z 2013 r., poz.330).

- „Ochronę czynną ekosystemów leśnych WPN” (usunięcie drzew zagrażających bezpieczeństwu ludzi i mienia) – przyznano 25.000 zł;
- „Badania nad antropopresją i stopniem wykorzystania infrastruktury turystycznej oraz wykorzystaniem istniejących przejść i korytarzy ekologicznych oraz kontrola wyników pomiarów wahań wód podziemnych w WPN” – przyznano 201.499 zł;
- Remont dojazdów pożarowych w WPN – etap I – przyznano 452.967 zł.

Rozliczono kwotę 665.859,07 zł. Niewykorzystane 13.606,93 zł Park zwrócił do DGLP 7.12.2012 r. Pismem z 23 stycznia 2013 r. (nr ZP-363-22-5/2012-13) DGLP uznała rozliczenie kwoty 665.859,07 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 454, 455)

W latach 2010-2012 dyrektor Parku nie ustalił stawek i nie pobierał opłat za wstęp na obszary Parku wskazane w przepisach § 2 pkt 13 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 maja 2005 r. w sprawie parków narodowych lub niektórych ich obszarów, gdzie za wstęp pobiera się opłaty⁶⁶, tj. za wstęp na obszary Parku (punkty widokowe: Gosań, Zielonka-Jezioro Turkusowe i Kawcza Góra, plaże: Międzyzdroje, Wiselka i Świętousć). Przepis art. 12 ust. 7 pkt 5 uoop stanowi, że opłat za wstęp do parku narodowego lub na niektóre jego obszary nie pobiera się m.in. od osób udających się do wyznaczonych w parku narodowym plaż.

(dowód: akta kontroli, str. 471)

Pobieranie opłat za wstęp do Parku w latach 2007-2009 (do 30 września) było przedmiotem kontroli NIK. Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki w złożonych wyjaśnieniach wskazał, że pobieranie opłat za wstęp do Parku wiąże się ze znacznymi kosztami związanymi z budową punktów poboru opłat, zabezpieczeniem przed przekraczaniem granic Parku w miejscach niedozwolonych przez osoby chcące uniknąć opłat oraz wzrostem zatrudnienia. Ponadto ukształtowanie terenu i położenie punktów widokowych uniemożliwi skuteczne wyeliminowanie wtargnięć na teren Parku, które, po wprowadzeniu opłat będą odbywały się z większą częstotliwością, co będzie niekorzystne dla przyrody Parku. W wystąpieniu pokontrolnym NIK z 14 kwietnia 2010 r. nr LSZ-410-11-01/2009 (tekst ujednolicony) zawarto wnioszek dotyczący ustalenia stawek i pobieranie opłat za wstęp na obszary Parku wskazane w ww. rozporządzeniu MŚ z 2005 r.

(dowód: akta kontroli, str. 471-472)

Dyrektor Parku, w celu doprowadzenia do zgodności przepisów i stanu faktycznego, pismami z 12.10.2010 r. (nr 02-51-1/10), 14.02.2011 r. (nr 02-21-1/11) skierowanymi do MŚ wniósł o wykreślenie z rozporządzenia MŚ z 2005 r. przepisów ujętych w § 2 pkt 13 lit d, e, f.

MŚ w rozporządzeniu z 18 marca 2013 r. w sprawie parków narodowych lub niektórych ich obszarów, gdzie za wstęp pobiera się opłaty⁶⁷ (które uchyliło rozporządzenie MŚ z 2005 r.) nie ujął WPN.

(dowód: akta kontroli, str. 472)

W latach 2010-2011 Park pobierał opłaty za miejsca postojowe w Kwasowie (przed wejściem na Kawczą Górę) i w Wapnicy (przed wejściem na Jezioro Turkusowe).

W latach 2010-2012 Park nie wprowadził opłat za postój na miejscach postojowych w Gosaniu, a ponadto w 2012 r. Park nie wprowadził opłat za postój na miejscach parkingowych w Kwasowie i Wapnicy.

(dowód: akta kontroli, str. 471)

⁶⁶ Dz.U. Nr 91, poz.765 (uchylony z dniem 11.04.2013 r.).

⁶⁷ Dz.U. z 2013 r., poz. 400, zwane dalej rozporządzeniem MŚ z 18 maja 2005 r. w sprawie opłat.

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że powodem niewprowadzenia opłat za miejsca był remont drogi, w tym parkingu przy punkcie widokowym na Gosaniu ze środków UE, co wyłączyło możliwość dzierżawienia oraz ukazanie się pod koniec lipca 2012 r. rozporządzenia MŚ w sprawie przetargów oraz rokowań na rozporządzanie nieruchomościami przez parki narodowe, do którego wydania zobligowała znowelizowana uoop (art. 10h). Z uwagi na sezon turystyczny kończący się w połowie września, odstąpiono od organizacji przetargu na dzierżawę parkingów przy punktach: Kawcza Góra i Jezioro Turkusowe.

(dowód: akta kontroli, str. 473, 474)

W latach 2010-2011 obowiązywało zarządzenie dyrektora Parku z dnia 16.06.2006 r. (nr 5/2006) w sprawie cen biletów do Muzeum Parku i Zagrody Pokazowej Żubrów.

Bilet normalny do ww. obiektów wynosił 5 zł brutto, a ulgowy 3 zł. Bilety ulgowe przysługiwały dzieciom od lat 4 oraz młodzieży uczącej się do lat 26, rencistom i emerytom, osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom. Wstęp bezpłatny przysługiwał: pracownikom parków narodowych, krajobrazowych i Lasów Państwowych, przewodnikom z ważną legitymacją przewodnicką, dzieciom do lat 4, opiekunom zorganizowanych powyżej 10 uczniów wycieczek szkolnych.

Od 17.01.2012 r. obowiązywało zarządzenie dyrektora Parku z 2.01.2012 r. nr 2/2012 w sprawie cen biletów do Muzeum Przyrodniczego i Zagrody Pokazowej Żubrów.

Bilet normalny do ww. obiektów wynosił 4,63 zł netto, a ulgowy 2,78 zł. Bilety ulgowe przysługiwały dzieciom od lat 4 oraz młodzieży uczącej się do lat 26, rencistom i emerytom, osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom. Wstęp bezpłatny przysługiwał: pracownikom parków narodowych, dzieciom do lat 4, przewodnikom i pilotom turystycznym prowadzącym grupę, opiekunom wycieczek szkolnych liczących co najmniej 10 uczniów, uczniom szkół i dzieciom w wieku przedszkolnym z placówek edukacyjnych leżących w gminach położonych w granicach WPN i graniczących z WPN odbywającym zajęcia edukacyjne na terenie Parku, w zakresie uzgodnionym z dyrektorem Parku oraz zaproszonym gościom WPN.

(dowód: akta kontroli, str. 472)

W badanym okresie dyrektor Parku nie występował o kredyt na prowadzenie działalności lub inwestycje.

(dowód: akta kontroli, str. 496)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.3. Wydatki.

Opis stanu
faktycznego

Wydatki Parku w 2010 r. wyniosły 3.506,4 tys. zł, w tym ze środków budżetowych 2.867,5 tys. zł (81,8% wydatków ogółem), NFOŚiGW 601,3 tys. zł (17,1%) oraz z zysku Gospodarstwa pomocniczego 37,6 tys. zł (1,1%).

W 2011 r. wydatki Parku wyniosły 5.664,9 tys. zł, w tym ze środków budżetowych 4.895,1 tys. zł (86,4%), NFOŚiGW 758,8 tys. zł (13,4%) oraz środków UE - POLiŚ – 11 tys. zł (0,2%).

W 2012 r. koszty Parku (państwowej osoby prawnej) wyniosły 7.882,9 tys. zł, z czego w ramach dochodów własnych 2.367,8 tys. zł (30% kosztów ogółem), środków budżetowych 2.348,5 tys. zł (29,8%), NFOŚiGW 389 tys. zł (4,9%), funduszu leśnego (466,3 tys. zł (5,9%), innych kosztów (amortyzacja) w wysokości 1.809,9 tys. zł (22,9%), innych kosztów (pozostałe) 135,9 tys. zł (1,7%).

(dowód: akta kontroli, str. 505-511)

Prowadzona w Parku ewidencja wydatków umożliwiała odniesienie ich do poszczególnych kategorii przychodów. W Zespole I – „Środki pieniężne i rachunki bankowe” wymieniono m.in. konta:

- 131-01 – Rachunek bieżący - środki własne, służące do ewidencji stanu środków pieniężnych oraz obrotów na rachunku bankowym – środki własne (strona Wn wpływy, strona Ma zrealizowane wydatki),
- 131-03 – Rachunek dotacji z NFOŚiGW i WFOŚiGW,
- 133 - Współfinansowanie projektów UE 15% „CKPŚ Plan ochrony” oraz „CKPŚ Schody”,
- 134 – Rachunek BGK – projekt CKPŚ „Plan ochrony” – zaliczki 85%,
- 137 – Rachunek BGK – projekt CKPŚ „Schody” zaliczki 85%.

Kontrolując finansowanie projektu Planu ochrony stwierdzono, że Park ewidencjonował wydatki wg funduszy pochodzących z CKPŚ (umowy o dofinansowanie nr POIS.05.03.00-00270/10 w ramach działania 5.3 priorytetu V Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013) oraz z Ministerstwa Środowiska (umowy dotacji Nr 46/DE/2012 z 27.06.2012 r. zawartej z Ministrem Środowiska na udzielenie dotacji celowej w celu realizacji postanowień art. 8 b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody na współfinansowanie projektów realizowanych w 2012 r. ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA oraz innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi).

(dowód: akta kontroli, str. 505, 506)

Dyrektor Parku Ireneusz Lewicki wyjaśnił, że otrzymane środki budżetowe nie zabezpieczały potrzeb Parku. Braki dotyczyły zarówno środków bieżących jak i majątkowych. Infrastruktura jaką obciążono Park w 2004 r. (przejęcie obiektów po byłej jednostce wojskowej na Białej Górze) oraz w roku 2009 (przejęcie obiektów po byłym ośrodku wypoczynkowym URM w Grodnie I) wymaga remontów, konserwacji oraz bieżącego utrzymania. W planach finansowych Parku te pozycje nie są uwzględniane z braku środków finansowych. Środki budżetowe wraz ze środkami własnymi również nie zabezpieczają potrzeb związanych z utrzymaniem i działalnością Parku. Środki pozabudżetowe (UE, NFOŚiGW) wspomagają działania Parku, jednak nie mogą finansować potrzeb bieżących. Ponadto korzystanie ze środków UE wymaga posiadania wkładu własnego (około 15%) wartości projektu). (dowód: akta kontroli, str. 307, 309)

Na wynagrodzenia i pochodne wydatkowano ogółem:

- w 2010 r. - 2.910,9 tys. zł (2.132,6 tys. zł w Parku - jednostce budżetowej i 778,3 tys. zł w Gospodarstwie Pomocniczym), z czego na wynagrodzenia ogółem 2.291,1 tys. zł (1.674,9 tys. zł w Parku - jednostce budżetowej i 616,2 tys. zł w Gospodarstwie Pomocniczym),
- w 2011 r. - 2.764,4 tys. zł (w ramach budżetu 2.055,9 tys. zł i z rezerwy celowej 798,5 tys. zł), z czego na wynagrodzenia 2.199,8 tys. zł (w ramach budżetu 1.630,3 tys. zł i z rezerwy celowej 569,5 tys. zł),
- w 2012 r. (państwowa osoba prawna) - 2.875,6 tys. zł, z czego na wynagrodzenia 2.236,6 tys. zł.

W latach 2010-2012 na wynagrodzenia wydatkowano środki budżetowe. Środki UE nie były wydatkowane na ten cel.

Średnie miesięczne wynagrodzenie wynosiło:

- w 2010 r. 3.321,33 zł przy zatrudnieniu 62 osób, w tym wynagrodzenie dyrektora Parku 8.518,41 zł (w jednostce budżetowej 4.075,46 zł przy zatrudnieniu 37 osób, a w Gospodarstwie pomocniczym 2.205,21 zł przy zatrudnieniu 25 osób),
- w 2011 r. 3.511,58 zł przy zatrudnieniu 56 osób, w tym wynagrodzenie dyrektora Parku 10.255,46 zł,
- w 2012 r. 3.589,12 zł przy zatrudnieniu 56 osób, w tym wynagrodzenie dyrektora Parku 8.907,93 zł.

Średnie miesięczne wynagrodzenie pracowników Parku w 2012 r., w porównaniu do 2011 r. uległo zwiększeniu o 77,54 zł (o 2,2%), a dyrektora zmniejszeniu o 1.347,53 zł (o 13,1%). Powodem niższego średniego wynagrodzenia dyrektora Parku w 2012 r. było m.in. przyznanie w 2011 r. nagrody jubileuszowej za 40 lat pracy (20.800 zł).

(dowód: akta kontroli, str. 506, 507, 512)

Wydatki inwestycyjne w Parku wyniosły: w 2010 r. - 139,2 tys. zł, tj. 4,3% wydatków ogółem, w 2011 r. - 212,9 tys. zł (3,8%), a w 2012 r. - 678,3 tys. zł (8,6% kosztów).

Na działania edukacyjne i promocyjne w 2010 r. Park (jednostka budżetowa) nie ponosił wydatków. Wydatki te w wysokości 509,1 tys. zł (12,7% wydatków ogółem) poniosło Gospodarstwo pomocnicze. W 2011 r. Park wydatkował – w ramach rezerwy celowej – na ww. działalność 448,9 tys. zł, tj. 7,9% wydatków ogółem, a w 2012 r. poniósł koszty w wysokości 1.072,5 tys. zł (13,6% kosztów ogółem).

Na zadania ochronne w 2010 r. Park nie ponosił wydatków. Wydatki te w wys. 810,8 tys. zł (20,2% wydatków ogółem) poniosło Gospodarstwo pomocnicze. W 2011 r. Park wydatkował – w ramach rezerwy celowej – na ww. działalność 697,1 tys. zł (12,3% wydatków ogółem), a 2012 r. poniósł koszty w wys. 4.388,2 tys. zł (55,7% kosztów ogółem).

(dowód: akta kontroli, str. 507)

Sprawozdanie z realizacji planu finansowego za 2012 r. sporządzone zostało w układzie odpowiadającym planowi finansowemu i zawierało część opisową wykonania planowanych przychodów i kosztów, zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 października 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia gospodarki finansowej parku narodowego⁶⁸. Sprawozdanie to łącznie z częścią opisową przesłane zostało 4.04.2013 r. (pismo nr 31-16-1/13) do Ministerstwa Środowiska.

Sprawozdanie z realizacji planu finansowego za 2012 r. zostało zbadane przez wyznaczony przez MŚ podmiot, tj. Zachodniopomorską Kancelarię Audytorską BUR Sp. z o.o. z siedzibą w Szczecinie. Koszty badania ww. sprawozdania poniesione przez Park wyniosły 6.150 zł brutto.

(dowód: akta kontroli, str. 507)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.4. Wydatki na opracowanie planu ochrony.

Opis stanu
faktycznego

Na opracowanie Planu ochrony dla Parku 12.12.2011 r. przeprowadzono postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego (powyżej 125.000 euro). Przebieg postępowania o zamówienie publiczne odbył się zgodnie z przepisami ustawy pzp. Z wybranym wykonawcą⁶⁹ zawarto 10.02.2012 r. umowę (nr 20-OP/2012) na opracowanie Planu ochrony za kwotę 736.880,70 zł brutto. Umowa obejmowała wszystkie działania wchodzące w zakres przygotowania Planu ochrony Parku o pow. 10.937 ha. w tym również zakres konieczny do zatwierdzenia go jako plan ochrony obszarów NATURA 2000: Wolin i Uznam PLH 320019 i Delta Świny PLB 320002 w części objętej przez Park. Park w comiesięcznych meldunkach składanych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i RDOŚ w Szczecinie informował o postępie prac nad realizacją Planu ochrony dla Parku z uwzględnieniem obszarów NATURA 2000.

(dowód: akta kontroli, str. 272, 275)

⁶⁸ Dz.U. z 2012, poz. 1212.

⁶⁹ Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej z siedzibą w Sękocinie Starym, Oddział w Gorzowie Wlkp.

Finansowanie wykonania projektu Planu ochrony Parku odbywało się na podstawie zawartej 3 lutego 2011 r. z CKPŚ⁷⁰ umowy o dofinansowanie (nr POIS.05.03.00-00270/10) w ramach działania 5.3 priorytetu V Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz umowy dotacji (Nr 46/DE/2012) z 27.06.2012 r. zawartej z MŚ na udzielenie dotacji celowej w celu realizacji zadań Parku określonych w art. 8 b uop na współfinansowanie projektów realizowanych w 2012 r. ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA oraz innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi.

NIK nie wnosi uwag do przebiegu realizacji ww. umów. Otrzymane środki finansowe w łącznej wysokości 430.000 zł (z CKPŚ 365500 zł i z MŚ 64.500 zł) były przekazywane na wyodrębnione rachunki bankowe, płatności poprzedzone były sprawdzeniem wykonania prac, a odsetki od lokat na pomocniczych rachunkach bankowych (119,48 zł od kwoty rezerwy celowej i 124,39 zł od dofinansowania CKPŚ) zostały terminowo zwrócone do budżetu. Nie wystąpiło rozliczenie tych samych wydatków z różnych źródeł.

(dowód: akta kontroli, str. 272-305)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w opisanym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.5. Realizacja Projektu LIFE+.

Opis stanu
faktycznego

Park w badanym okresie nie realizował projektów LIFE+.

(dowód: akta kontroli, str. 507)

3.6. Zamówienia publiczne na wykonanie w 2012 r. zadań ochronnych.

Opis stanu
faktycznego

W 2012 r. Park przeprowadził dwa postępowania o zamówienie publiczne w trybie przetargu nieograniczonego na zadania dotyczące zabiegów ochrony czynnej ekosystemów WPN w roku 2012 (ogłoszenie BZP⁷¹ nr 40320-2012 z 10.02.2012 r. i nr 63050-2012 z 1.03.2012 r.).

W wyniku rozstrzygniętych przetargów:

- nr ogłoszenie BZP 40320-2012, zawarto cztery umowy⁷² na zabiegi ochrony czynnej ekosystemów Parku na terenie O.O.: Wicko i Wapnica, Międzyzdroje, Wisielka oraz Dyżury p.poż o łącznej wartości wykonanych robót 353.132,87 zł brutto,
- nr ogłoszenia BZP 63050-2012 zawarto umowę na zabiegi ochrony czynnej ekosystemów Parku na terenie O.O. Warnowo o łącznej wartości wykonanych robót 84.430,55 zł brutto.

(dowód: akta kontroli, str. 315-321, 328-434)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Parku w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W postępowaniu o zamówienia publiczne na wykonanie w 2012 r. zadań ochronnych (ogłoszenie BZP nr 40320-2012) stwierdzono nieprawidłowości dotyczące nie wezwania wykonawcy do złożenia wymaganych dokumentów.

Wykonawca w złożonej ofercie (oferta nr 1) przedłożył kserokopię z Centralnej Ewidencji i Informacji o działalności Gospodarczej RzP, na której była data rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej - 6.12.2004 r. Na kserokopii nie było innej daty, w tym daty pobrania informacji ze strony www.firma.gov.pl oraz potwierdzenia kserokopii za zgodność z oryginałem. Pomimo wymogu określonego

⁷⁰ Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych w Warszawie.

⁷¹ Biuletyn Zamówień Publicznych.

⁷² nr 21/OP/2012 z 5.03.2012 r., nr 22/OP/2012 z 5.03.2012 r., nr 23/OP/2012 z 5.03.2012 r. i nr 39/2012 z 14.03.2012 r..

w SIWZ⁷³ przedłożenia aktualnego odpisu z właściwego rejestru albo zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej (wystawionego nie później niż 6 miesięcy przed terminem składania ofert), nie wezwano wykonawcy - na podstawie art. 26 ust. 3 ustawy pzp - do przedłożenia wiarygodnego i aktualnego dokumentu i w konsekwencji nie odrzucono oferty tego wykonawcy na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 2 ustawy pzp. Wartość wynagrodzenia wynikającego z zawartej 5 marca 2012 r. umowy (nr 23/OP/2012) i aneksu z 2 lipca 2012 r. wyniosła 78.118,85 zł (brutto).

(dowód: akta kontroli, str. 315-320, 362-363, 391-396, 434)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W postępowaniu o zamówienia publiczne na wykonanie w 2012 r. zadań ochronnych (ogłoszenie BZP nr 40320-2012) Park w części 6 SIWZ - Dyżury PAD ustalił, że do arkusza ofertowego należało wpisać miesięczne wynagrodzenie ryczałtowe netto, a we wzorze umowy na prace z zakresu dyżurów w PAD, stanowiącym załącznik do SIWZ, określił termin pełnienia dyżurów od 15 marca do końca września 2012 r.

Wykonawca w złożonej ofercie (oferta nr 5) na wykonanie usługi (Dyżury PAD) nie wpisał kwoty miesięcznego ryczałtowego wynagrodzenia netto, lecz zaoferował kwotę za cały okres świadczenia usługi w wysokości 42.600 zł netto.

Park nie skorzystał z możliwości określonej w art. 87 ust. 1 ustawy pzp i nie zażądał od wykonawcy wyjaśnień dotyczących treści złożonej oferty, lecz zawarł z nim 14.03.2012 r. umowę (nr 39/2012), w której należność za dyżury w miesiącach od kwietnia do września ustalił ryczałtowo w wysokości 7.100 zł miesięcznie (42.600 zł za 6 miesięcy), a za dyżury w marcu ustalił w wysokości 1/30 ryczałtu za każdy przepracowany dzień.

Wartość ustalonego i wypłaconego wynagrodzenia za prace w części 6 (Dyżury PAD) w okresie od 19 marca do końca września 2012 r. wyniosła 47.822,40 zł brutto (44.280 zł netto) i przekroczyła kwotę z oferty o 1.814,40 zł brutto (1.680 zł netto).

(dowód: akta kontroli, str. 315-319, 345, 346, 367, 384, 385, 405-407, 409, 410-423)

Z-ca dyrektora Parku Stanisław Felisiak nie kwestionując opisanego stanu faktycznego, w wyjaśnieniu stwierdził m.in., że kserokopia dokumentu o wpisie do działalności gospodarczej załączona do oferty nr 1 była prawidłowa, a oferta nr 5 zgodna ze SIWZ.

(dowód: akta kontroli, str. 440, 441, 444, 445)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami działalność Parku w zakresie opisanym pkt 3.

IV. Uwagi i wnioski.

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷⁴, wnosi o zapewnienie prawidłowego prowadzenia postępowań o zamówienia publiczne.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora delegatury NIK w Szczecinie.

⁷³ Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia.

⁷⁴ Dz.U. z 2012 r., poz.82, ze zm., zwanej dalej *ustawą o NIK*.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia sierpnia 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Kontroler
Tadeusz Jaworski
główny specjalista k.p.

.....
Podpis

.....
Podpis